

Наталя Палій
 Марія Одинак
 Маргарита Істратій

Українська мова

Частина 1

Наталія ПАЛІЙ, Марія ОДИНАК, Маргарита ІСТРАТІЙ

Українська мова

Підручник
для 1 класу закладів загальної середньої освіти
з навчанням румунською мовою

(у 2-х частинах, з аудіосупроводом)

Частина 1, з аудіосупроводом

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Аудіосупровід розміщено <https://lib.imzo.gov.ua>

При розробці підручника автори використали матеріали підручника «Українська мова. Усний курс для 1 класу ЗНЗ з румунською мовою навчання» авторів О. Н. Хорошковської, Н. Т. Палій (Львів, 2012).

ДОРОГІ ДІТИ!

Ось пролунав перший дзвоник і перед вами гостинно відчинилися двері школи. Тут ви дізнаєтеся багато нового, знайдете справжніх друзів і навчитеся спілкуватися українською мовою — державною мовою нашої Батьківщини. Разом ми вивчатимемо її і зрозуміємо, чому вона так потрібна кожному з нас.

Уважно розгляньте умовні позначки. Вони допоможуть вам здогадатися, які цікаві завдання чекають на вас.

про що я дізнаюся
на уроці

розглядаю

слухаю

розказую

розігруємо

працюємо
в парах і групах

вчимося розуміти
свої почуття

радість

здивування

розчарування

Щасливих відкриттів! Успіхів у житті! Захопливих зустрічей!
Ми вас дуже любимо...

автори підручника

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

*Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануем і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

НАША БАТЬКІВЩИНА — УКРАЇНА

Дізнайся про нашу Батьківщину і людей, які тут живуть, учись про це розповідати українською мовою.

Анатолій Камінчук
Україна — рідний край.
Поле. Річка. Зелен гай.
Любо стежкою іти —
тут живемо я і ти.

українка / українець

румунка / румун

поляк / полячка

угорець / угорка

Ганна Чубач

А живу я в Україні,
в рідній, милій стороні,
ніжне сонце в небі синім
усміхається мені.

Я ВИВЧАЮ УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Послухай, для чого тобі потрібно знати українську мову, та навчись про це розповідати.

Я румун.
Я хочу знати
українську мову.

Я румунка.
Я хочу знати
українську мову.

Ми румуни. Ми хочемо знати українську мову.

На уроці ми вивчаємо українську мову.

Який урoк у вас був?

Що ви робили на урoцї української мoви?

У нас був урoк української мoви.

На урoцї української мoви ми вївчили вїрш.

Якою мoвою ви розмовляли на урoцї української мoви?

Ми розмовляли українською мoвою.

Повторїть за малюнками розмови дїтей; дїтей і дорослих. Розіграйте їх.

Який настрїй у дїтей? Вони веселї чи сумні?

Я — поляк.

Я — угорець.

Я — полячка.

Я — угорка.

Я хóчу знáти українську мóву.

Я хóчу розмовляти українською мóвою.

Ми хóчемо знáти українську мóву.

Ми хочемо розмовляти українською мовою.

Ти розмовляєш українською мовою?

Так, я розмовляю українською мовою.

Якою мовою ти розмовляєш?

Я розмовляю українською мовою.

Повторіть за малюнками, що говорять діти. Розіграйте діалоги.

Що **ви** робите на уроках української мови?
На уроках української мови ми ..., ..., ...

ХТО Я? ХТО МИ?

Настав час учитися розповідати українською мовою про себе і своїх друзів.

Я — дівчинка.
Менé звати Марійка.
Я — українка.

Я — хлопéць.
Менé звати Богдán.
Я — українець.

Я — дівчинка.
Менé звати Елеонóра.
Я — руму́нка.

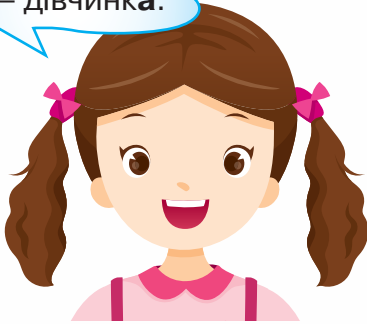

Я — хлопéць.
Менé звати Леóн.
Я — руму́н.

Розкажи, хто ти. Говори так, як діти, які зображені на малюнках.

Я — дівчинка.

Ми — дівчátка.

Я — хлóпчик.

Ми — хлóпчики.

Запитайте одне одного: «Хто ти? Хто ви?». Відповідайте так, як діти, зображені на малюнках.

Ми — хлóпчики
і дівчátка.
Ми — діти.

7, 8

ХТО З КИМ ЗНАЙОМИТЬСЯ?

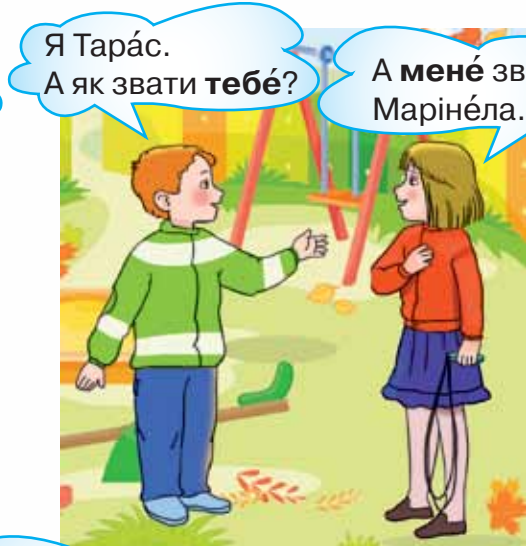

Учися знайомитись українською мовою, представляти себе та своїх друзів.

Менé звати Сорін.

Я Ірінка.
А як звати тебе?

Я Тарас.
А як звати тебе?

А мене звати
Маринéла.

Менé звати Ігор.
А тебе?

Менé — Каталіна.
А це — Вікторія,
а то — Василь.

Повторіть за малюнками, що говорять діти. Розіграйте сценки знайомства.

ХТО З КИМ ПОЗНАЙОМИВСЯ? ХТО З КИМ ПОЗНАЙОМИТЬСЯ?

Вікторія

Юліана

Максїм

Сільвія

Андрій

Ніколета

Леон

Давід

Вікторія познайомилась із Максимом, Юліаною, Сільвією.
Давид познайомиться з Андрієм, ..., ...

Хто з ким познайомився? Хто з ким познайомиться?

9, 10

МИ СТАЛИ ШКОЛЯРАМИ

Слухай і розповідай про школу, про свою вчительку або свого вчителя, а також про учнів — однокласників та однокласниць.

Діти йдуть **до** школи.

Маріус іде **до** школи.

Маріус іде **зі** школи.

Хто що робить?

Це вчитель і вчителька.

Це вчителі.

Це учениця і учень,
школярка й школяр.

Це учні,
школярі.

11, 12

ЩО В КЛАСІ? ХТО В КЛАСІ?

Настав час учитися розповідати українською мовою про свій клас: який він, що в ньому є, хто у класі.

У класі є дошка, парти, ..., ..., ..., ..., ...

стілець **за** столóm

ноутбúк **на** столі

вазón **біля** стóлу

Що є у класі? Що де?

У класі вчителька й учні.

Хто в класі?

Учень сідає **за** парту.

Учениця сидить **за** партою.

Запитайте одне одного: «Куди сідає учень?», «Де сидить учениця?» — і дайте відповіді.

ЩО МИ РОБИМО НА УРОЦІ?

Починай розповідати про те, що ви робите на уроках: про що запитує вчителька і як відповідають учні, хто пише, а хто читає, що таке фізхвилинка.

Учителька читає.
Школярі слухають.

Учителька слухає.
Учень розповідає.

... читає, а ... пише.

... малюють.

Розкажи за малюнками й зразками, хто що робить.

... запитує, а ... відповідає.

... завірили роботу.

Учителька провóдить з учнями фізхви́лінку.

Розкажіть одне одному, хто що робить.

Дізнайся, як називаються навчальні речі українською мовою, учись розповідати, що в тебе є, а чого немає, чим пишуть або малюють.

Навчальні речі — це зошит, ручка,

Дівчинка дає хлопчику олівець.

Що є на парті? Які ще навчальні речі може дати дівчинка?

ХТО З ЧИМ?

... з пенáлом.

... з рáнцем.

Розкажіть за малюнком, хто з чим. Один показує на малюнок і запитує, інший — відповідає, і навпаки.

ХТО ЧИМ?

... малює фáрбами, а ... пише рúчкою.

Розкажіть за малюнком, хто чим малює (пише). Один (одна) показує на малюнок і запитує, інший (інша) — відповідає.

НА ПЕРЕРВІ

Що роблять школярі на перерві, де відпочивають, як відпочивають, у які ігри грають — про це дізнаєшся на наступних уроках.

Що роблять діти на перерві?

Що роблять школярі під час перерви на майданчику?

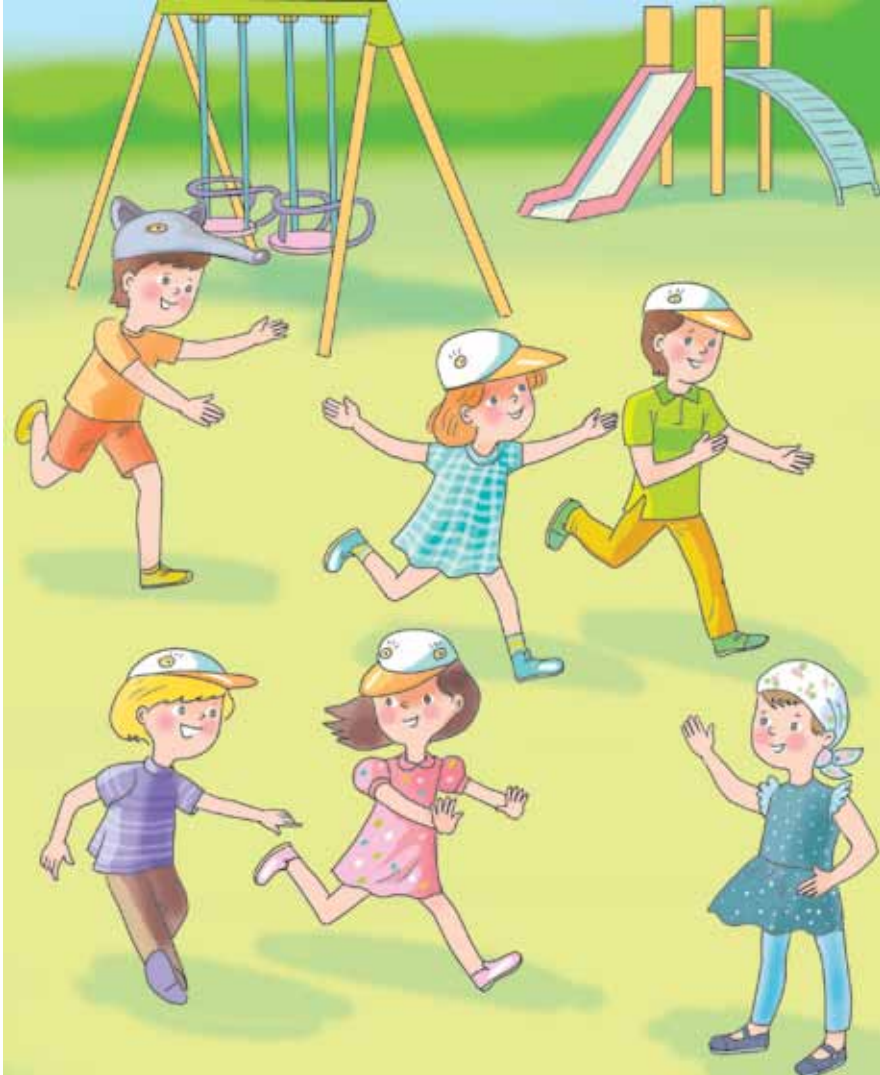
Одін м'яч великий,
а інший

Одна скакалка довга,
а інша

УКРАЇНЬСЬКА ДИТЯЧА ГРА «ГУСИ, ГУСИ, ДОДОМУ!»

Послухай правила української дитячої гри «Гуси, гуси, додому!». Розучи лічилку та слова учасників гри, пограй на перерві зі своїми однокласниками.

Обери смайлик, який відображає твій настрій після гри.

УКРАЇНЬСЬКА ДИТЯЧА ГРА «ПАНАС»

Ознайомся з правилами ще однієї дитячої гри, яка називається «Панас». Розучи лічилку та слова учасників гри, пограй на перерві зі своїми однокласниками.

Чи сподобалась тобі гра? Обери смайлик, який відображає твій настрій після гри.

Я ЩАСЛИВАЯ ДИТИНА, БО У МЕНЕ Є РОДИНА

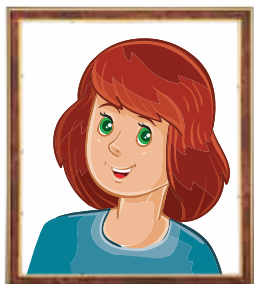
Дізнайся, як називати членів твоєї родини українською мовою, ким ти є для своїх мами, тата, бабусі й дідуся. Учися розповідати, кому ти допомагаєш та з ким відпочиваєш.

Я син, онук, брат.

Я донька, внучка, сестра.

Моя ма́ма.

Мій та́то.

Моя бабу́ся.

Мій діду́сь.

Розкажи однокласнику (однокласниці) про свою родину. Починай так:

У мене в родині є ..., ...,

Запитай, хто є в його (у її) родині.

Ма́ма із си́ном ...
Син з ... сто́ять.
Вони́ ...

Та́то з до́нькою ...
До́нька з ... іду́ть.
Вони́ ...

Бабу́ся з ону́ком ...
Ону́к з бабу́сею ...
Вони́ ...

Діду́сь із ону́чкою ...
Ону́чка з дідусе́м ...
Во́ни ...

Розкажи, хто з ким.

Слухаємо вірш Анатолія Костецького «Весело», розглядаємо малюнок.

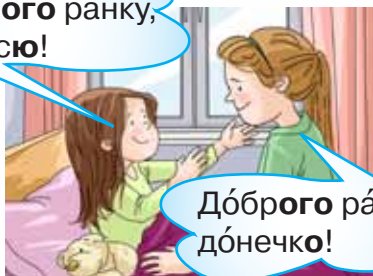

Будьмо ввічливими! Вчимося вітатися і прощатися українською мовою з однолітками й старшими людьми.

ра́нок — ура́нці

До́брого ранку,
ма́туся!

До́брого ра́нку,
до́нечко!

де́нь — уде́нь

До́брый де́нь,
бабу́ся!

До́брый де́нь,
ону́чку!

Як вітаються вранці? А вдень?

вече́р — уве́чері

До́бра́ніч,
ма́туся!

До́бра́ніч,
сину́чку!

Що бажають одне одному перед сном?

Розіграйте сценки. Використовуйте наведені зразки.

Привіт,
Дореле!

Привіт!

Привіт,
Максime!

Привіт, хлопці!

Розкажи, який настрій у дітей. Обери смайлик.

До побачення,
пане Михайле!

Бувай
здоровіа!

На все добре!

Бувай,
Ірино!

Розіграйте ситуації вітання і прощання. Використовуйте зразки.

МИ СЛОВА ЧАРИВНІ ЗНАЄМ І В РОЗМОВІ ЇХ ВЖИВАЄМ

Будьмо ввічливими! Вживаймо чарівні слова: дякую, спасибі, прошу, будь ласка та інші.

- Максiме, дай мені,
будь ласка, ...
- Візьми!
- Дякую!

- Юліане, візьми,
будь ласка, ...
- Дякую!
- Прощу!

Розіграйте сценки за малюнками. Використовуйте зразки.

- Вібач, будь ласка, я не хотіла!
- Прощу.

Хто з дітей учинив неправильно?

Слухай про те, що робить родина вдома. Розповідай, як твоя родина відпочиває, як ви разом проводите час.

Хто що робить удома?

Розіграйте розмову між татом і сином, дідусем й онучкою, бабусею й онуком. Використовуйте слова ввічливості.

— Бабу́сю, прочита́й мені́, будь ла́ска, ка́зку.

— Дóбре, ону́чку, сіда́й бі́ля ме́не.

— Діду́сю, пограємо в лотó?

— Так. Сіда́й, пограємо.

Час вивчити українською мовою назви іграшок, розповісти однокласникам про свою улюблену іграшку, розмовляти українською мовою, граючись на килимку.

Іграшки — це лялька, машинка, ... , ... , ... , ... ,

Розкажи однокласнику (однокласниці), які іграшки є в тебе. Запитай, які іграшки є в нього (у неї). Починай так:

— У мене є лялька, ... , А які іграшки є в тебе?

Розкажи за малюнком, у кого яка іграшка та хто чим грається. Розповідай за зразком:

— В Іонéли лялька. Вона́ грається лялькóю.

— У Стáсика літáк. Він грається літакóм.

Розкажіть одне одному, що роблять діти, чим вони граються.

А чим любиш гратися ти?

У що граються діти?

МИ ДРУЖИМО

Учися розповідати про свого друга або свою подругу, про те, як ви дружите. Дізнайся, як треба правильно поводитися з другом або подругою.

Розкажи за малюнками, як дружать діти.

Хто поводиться правильно, а хто — ні?

«ПІШЛА КИЦЯ ПО ВОДИЦЮ»

Послухай вірш «Пішла киця по водицю», вивчи його напам'ять, розглядай малюнки та переказуй за ними події. Будь уважним (уважною): художник підготував тобі сюрприз!

3

4

Якого малюнка не вистачає? Розкажи, що забув намалювати художник. Чи був котик справжнім другом? Обери смайлик, який відображає твій настрій після вивчення вірша.

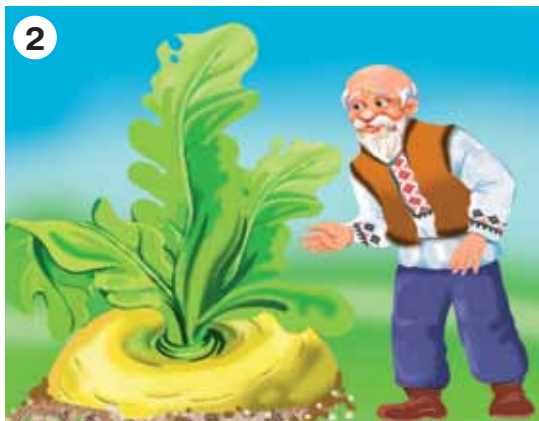

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА КАЗКА «РІПКА»

Час слухати й розповідати українською мовою казки! Послухай казку «Ріпка», розглядай малюнки, впізнавай героїв, розповідай її за малюнками та розіграй зі своїми друзями.

6

7

8

Якого малюнка не вистачає? Які герої казки мали бути на ньому зображені?

35, 36

РАХУЄМО

Почни рахувати українською мовою! Учися правильно називати кількість предметів, які є і яких немає.

1 (один) олівець

4 олівці

5 олівців

1 (одна) ручка

3 ручки

6 ручок

1 (одне) яблуко

4 яблука

7 яблук

ЧОГО СКІЛЬКИ?

1

3

6

Скільки чого?

Послухайте лічилки. Розіграйте їх.

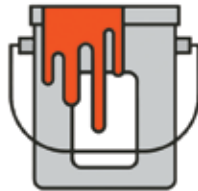
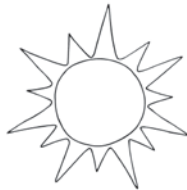
НАЗИВАЄМО КОЛЬОРИ

Вивчи українською мовою назви кольорів. Які кольори має веселка? Розповідай своїм друзям, якими кольорами ти будеш розфарбовувати малюнки.

Якого кольору кульки? Який колір тобі найбільше подобається?

Що яким кольором треба зафарбувати?

Послухай «Веселкову лічилку».

Розкажи, які кольори є у веселки.

Якими кольорами розфарбує веселку хлопчик?

Які олівці є в першому пеналі? Яких немає у другому, третьому та четвертому пеналах?

ПРИЙШЛА ОСІНЬ

Поговоримо про пори року. Надворі осінь. Навчися про неї розповідати: яка восени погода, що відбувається у природі, у які кольори «вдягаються» дерева.

Сонце —
за хмарами.

Іде дощ.

Опадає лістя.

Який? Яка? Яке? Які?

Сонце оранжеве.

Хмара сіня (чорна).

Лістя жовте,
червоне, ...

Ягоди червоні.

Гриб коричневий.

Ялінка зелена.

Що побачив хлопчик в осінньому лісі?

Якою намалювала осінь дитина? Які кольори для цього використала?

Який у тебе настрій восени? Вибери смайлик.

ЯКІ ФРУКТИ Я ЛЮБЛЮ?

Вивчи українською мовою назви фруктів. Розкажуй, які вони на смак, за формою, кольором. Які з них тобі більше подобаються? Відгадуй фрукти за їхніми ознаками.

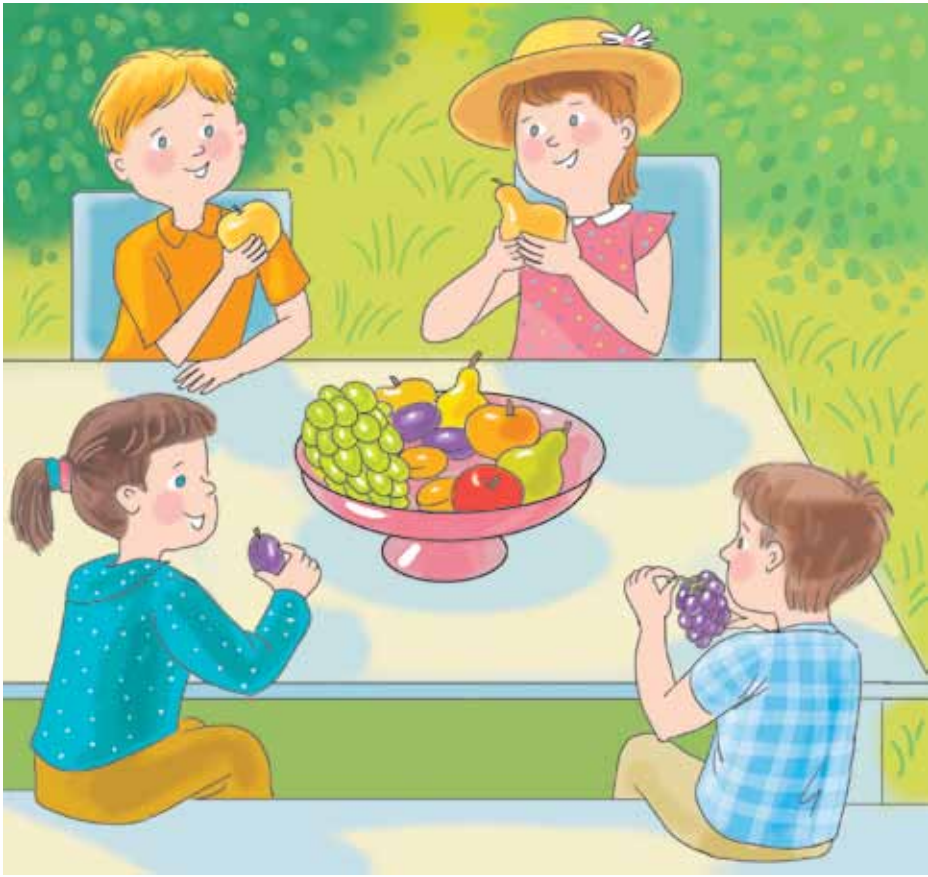
Фрукти — це яблука, груші, ... , ... , ... ,

Покажіть на малюнку й запитайте одне одного: «Що це? Яке? (Який? Яка?)».

Якими фруктами пригостила бабуся дітей? Які ще фрукти залишилися в кошику?

Що їдять діти? Які фрукти любиш ти?

Які фрукти були у вазі? Яких вже немає?
Обери смайлик, який відображає настрій хлопчика.

Сьогодні ти дізнаєшся, як називаються українською мовою овочі. Будеш їх описувати, відгадувати загадки, вибирати овочі для борщу.

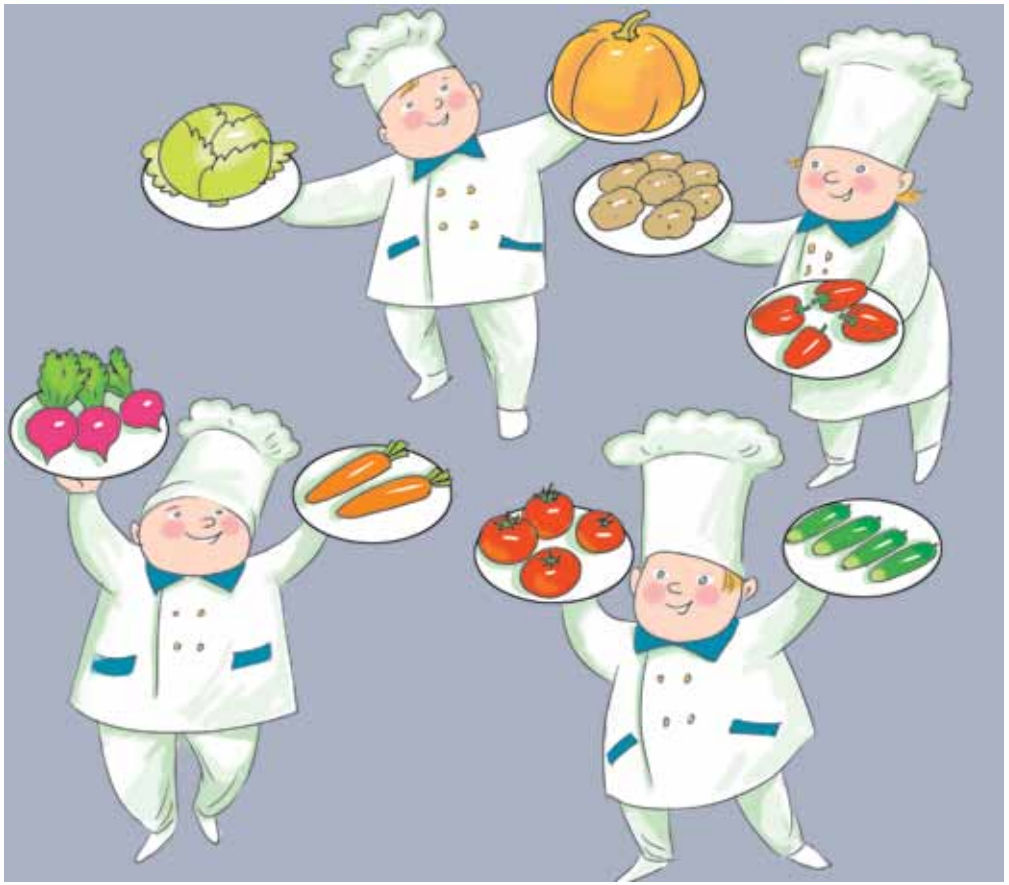
Овочі — це картопля, морква, ... , ... , ... ,

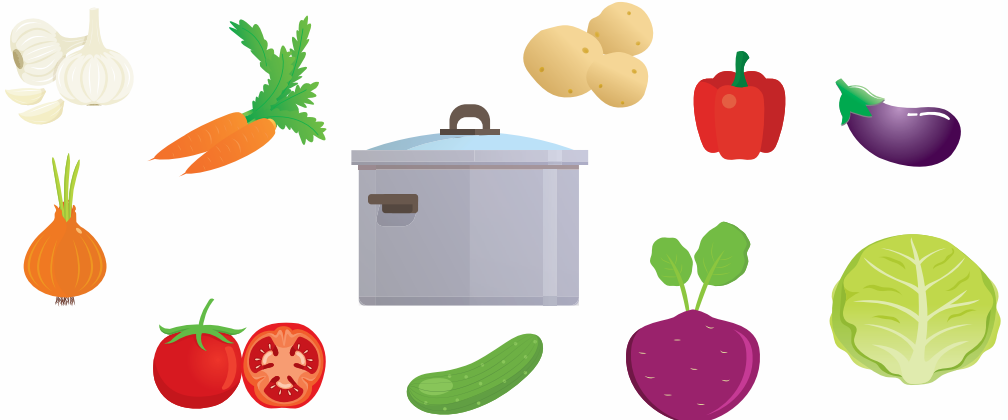
Покажи на малюнку овоч і запитай однокласника (однокласницю): «Що це? Який? (Яка? Яке?).»

Які овочі мають у руках діти?

Розкажи, що є на тарілках у кухарів. Із чим тарілки?

Назвіть продукти, що потрібні для приготування борщу. Які овочі зайві?

«ХУДОЖНИКИ»

Послухай вірш Валентина Кириленка «Художники», знаходь малюнки та переказуй за ними.

Що було на столі в зайчиків?
Що сталося потім? Який настрій
у зайчиків? Чому? Обери смайлик,
який відображає настрій зайчиків.

Дізнайся назви осінніх місяців українською мовою.
Послухай про них вірші.

Розкажи, які місяці зображено на малюнках.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ-ГРА «ХОДИТЬ ГАРБУЗ ПО ГОРОДУ»

Слухай пісню-гру «Ходить гарбуз по городу», знаходь відповідні малюнки, пригадуй назви овочів. Вивчи слова гарбуза та його родичів, розіграй пісню в ролях.

4

5

6

Обери смайлик, який відображає твій настрій після прослуховування пісні.

ЯКИМИ БУВАЮТЬ ЛЮДИ?

Дізнайся, як називають людей різного віку українською мовою. Розповідай, хто з них дорослий, а хто малий, хто високий, а хто низький.

немовля

хлопчик

дівчинка

чоловік

жінка

люди

... дорослий, а ... малий.
... високий, а ... низький.

... доросла, а ... малá.
... висока, а ... низька́.

ХТО ЯКИЙ?

... старший, а ... молодший.

... старша, а ... молодша.

Розкажи, хто великий, а хто — малий.

Вивчи, як називають частини тіла людини українською мовою, послухай про них вірш, розповідай про свого однокласника (однокласницю).

Розкажи, що є в ляльки.

слідкувати пальцем

махати рукою

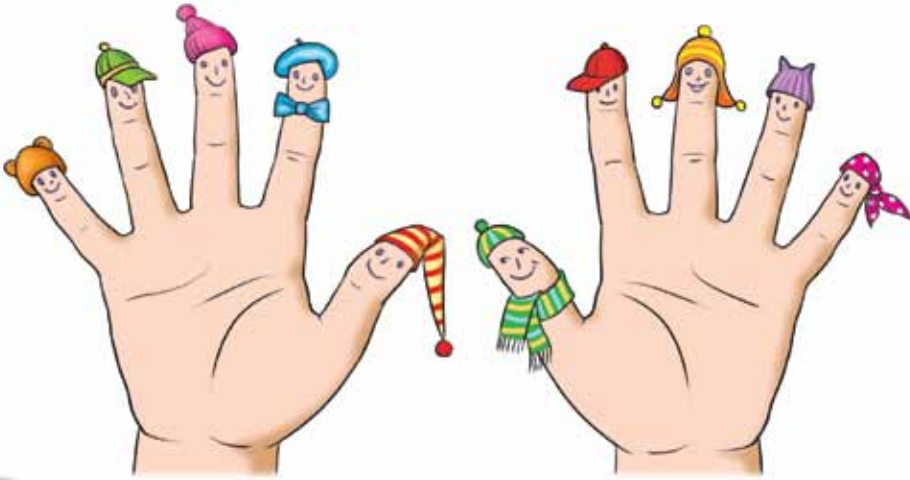

біти ногою

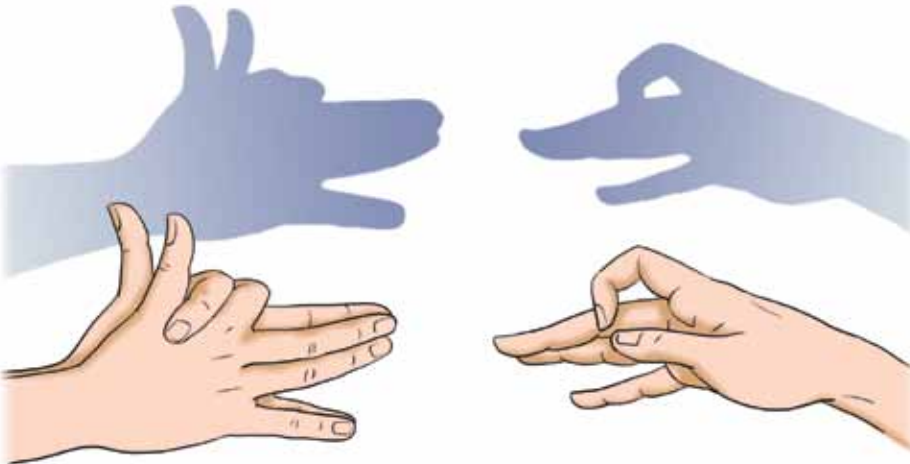
П'ЯТЬ ПАЛЬЦІВ — П'ЯТЬ ТРИМАЛЬЦІВ

Запам'ятовуй назви пальців! Послухай про них вірш і розкажи, яке «ім'я» має кожний палець. Дізнайся, яких тварин можна зобразити пальцями, і спробуй це зробити.

Назві пальці руки.

Яких тварин ти впізнав (упізнала)? Спробуй їх зобразити й ти.

ПРИГОДИ ПІНОККІО

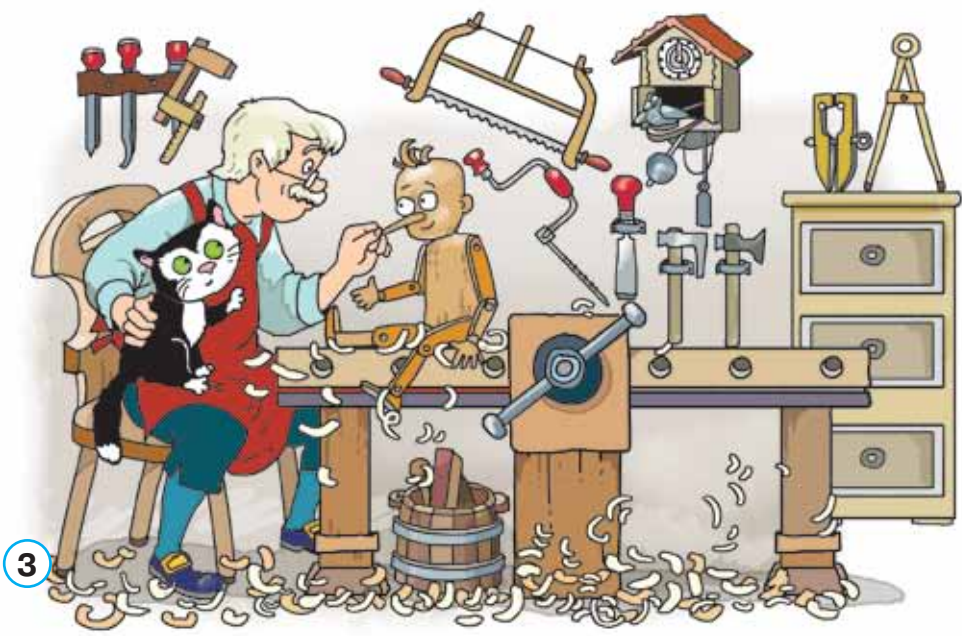
Слухай казку про дерев'яного хлопчика Піноккіо та знаходь малюнки. Перекажи казку, вживаючи назви частин тіла.

1

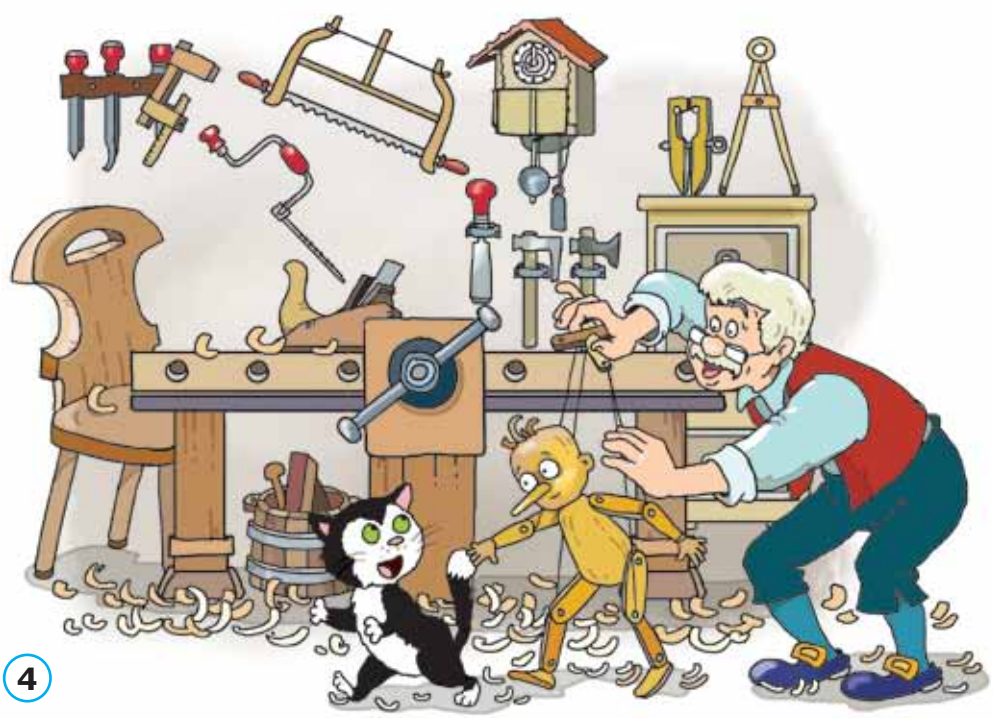

2

3

4

Розкажи казку за малюнками.

Отакої! В Оленки захворіли іграшки. Треба їх лікувати. Розглянь малюнок і розкажи, у кого що болить, як Оленка їх лікує. Пограйся й ти в лікарню. Говори, що болить, українською мовою.

Що болить у звірят?

Який настрій у звірят, коли вони хворі?
Обери смайлик.

А ось і наша давня знайома Пеппа. Послухай казку про фею і дізнайся, що трапилося з Пеппою. Перекажи казку за малюнками.

БУДЕМО ЧИСТЕНЬКІ, БУДЕМ ЧЕПУРНЕНЬКІ

Слухай і розповідай про те, як треба за собою доглядати, аби бути чистим та охайним. Чим миють і витирають руки, чистять зуби, хто з тварин любить вмиватися та як ведмедик Их став охайним.

... миє рúки.
... миє рúки мiлом.

... чiстить зúби.
... чiстить зúби щiткою.

... умивáється.
... умивáється водою.

... витирає облiччя.
... витирає облiччя рушником.

Слухаємо вірш Андрія М'ястківського «Киця прокидається». Знаходимо малюнки.

Слухаємо казку. Впізнаємо ведмедика Іха.

Обери смайлик, який відображає твій настрій.

ЩО МИ ВДЯГАЄМО?

Дізнайся про назви одягу українською мовою, відгадувай загадки, розповідай про свій улюблений одяг. Опиши себе та своїх однокласників, учися бути охайним (охайною).

Одяг — це куртка, сукня, ..., ..., ..., ...

Який одяг ти бачиш на малюнку? Що ти любиш вдягати?

Хто в що вдягнутий (вдягнута)?

У що вдягнуті твої однокласники й однокласниці?

Послухай оповідання.

Про що запитує вчителька Оленку?

У що вдягають дівчата своїх ляльок?

УКРАЇНСЬКИЙ І РУМУНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

Дізнайся, що таке національний одяг. Послухай про національне вбрання для дівчаток і хлопчиків. Учися розповідати про національний одяг українців та румунів.

Національний одяг — це вишиванка, кептар, ..., ..., ..., ...

Хто в українському національному костюмі, а хто — у румунському?

УКРАЇНЬКА ПІСНЯ-ГРА «ГАЛЯ ПО САДОЧКУ ХОДИЛА»

Розучи ще одну українську дитячу гру. Вивчи слова Галі та дітей. Грайся з друзями на перерві, у вільний час.

1

2

3

Який настрій у тебе після гри? Обери смайлик.

Сьогодні ми поговоримо про взуття: яке воно буває, хто яке взуття носить, що треба взувати залежно від погоди. Навчимося розповідати про те, як потрібно за ним доглядати.

Взуття — це чоботи, черевики,,

Яке взуття ти бачиш на малюнку? Що ти любиш взувати?

... взута в чобіткі.

... взута в тўфлі.

... взутий у черевики.

Хто в що взутий?
У що взутий (узута) ти?

Хто що взує? Яке взуття зайве?

Що роблять діти на першому малюнку?
Послухайте вірш Тамари Коломієць «Чобітки»,
знайдіть малюнок. Що Алла зробила не так?
Відтворіть розмову братика й сестрички.

МОДА І ВРОДА

Чи любиш ти гарно вдягатися? Маєш чудову нагоду розповісти, яке вбрання та взуття ти для цього вибираєш.

Послухай вірш. Розкажи, як жираф вибирає собі шарф.

Який одяг ти собі вибереш?

Що робить дівчинка?
У що вона взута?

У чие вбрання вдягнулися дівчата?
Що вони роблять?

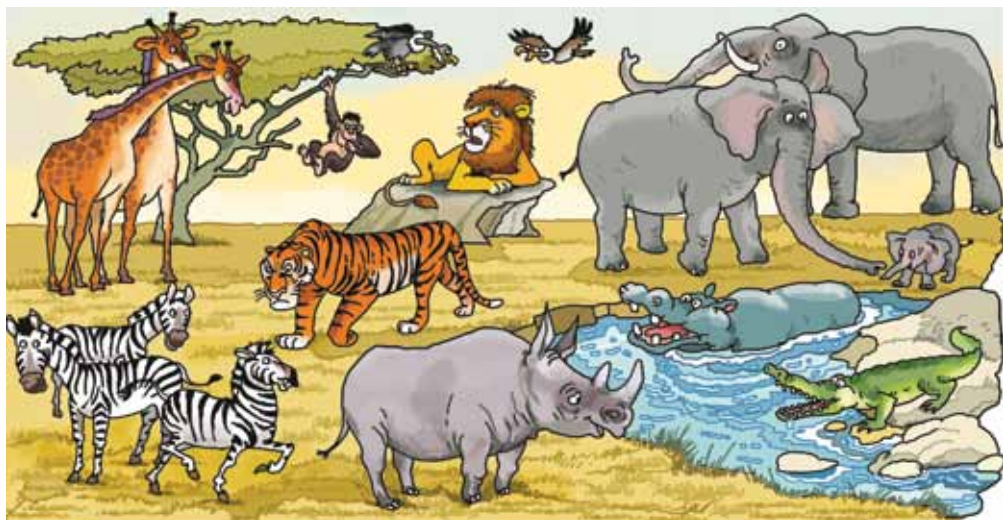
ДИКІ ТВАРИНИ

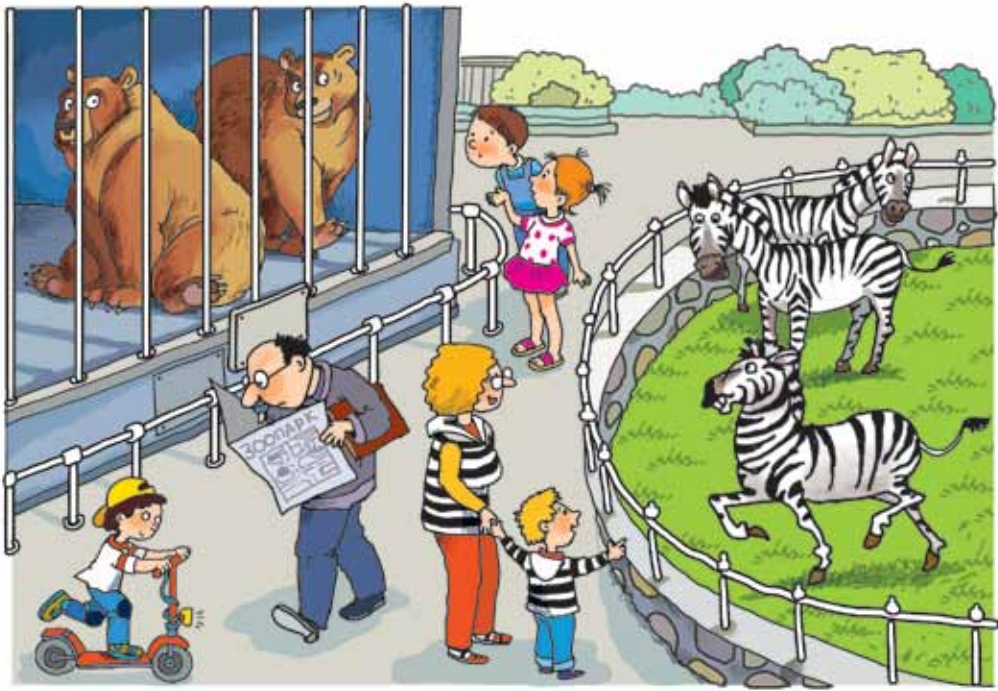
Вивчи назви диких тварин українською мовою. Учися розповідати про те, де вони живуть, а також про те, де їх можна побачити.

Дікі тваріни — це ведмідь, вовк, ..., ..., ..., ..., ...
Воні живуть у

..., ..., ... — це також дікі тваріни.
Воні живуть у

Куди прийшли діти? Яких тварин вони побачили?

Хто з ким? Хто біля кого?

ЯК ВОНИ ЖИВУТЬ?

Час навчитися розповідати про те, де живуть дикі тварини та що вони їдять.

Розкажи, хто де живе.

Для кого з тварин ці овочі? Чим будуть ласувати їжак, зайчик та білочка?

Надворі зима. Тож вивчи назви зимових місяців і навчися розповідати, що цікавого відбувається в кожному з них.

70, 71

ЗИМОВІ РОЗВАГИ

Ти любиш розважатися взимку? Нумо розповідати про зимові розваги!

Що ти бачиш на малюнку?

Що роблять діти? Чи любиш ти зиму? Чому?

На чому ти любиш кататися?

Слухаємо вірш Євгена Гуцала «Баба снігова», розглядаємо малюнок.

Кого зліпили діти? Хто що робить?

Про що розмовляють діти? Розіграйте діалог.

ЧЕКАЄМО НА СВЯТОГО МИКОЛАЯ

На порозі Святий Миколай! Дізнайся, які подарунки підготував він для дітей. Обговори з однокласниками і однокласницями, чого вони чекають від Святого Миколая.

Що робить Святий Миколай? Які подарунки він має для дітей? Які подарунки хочеш отримати ти?

Що відбувається?

Кому який подарунок принесе Святий Миколай?
Чому?

Розіграйте розмову між дітьми.

У кого перевдягнулися діти?

Хто прийшов на новорічний карнавал?
Розкажи своєму однокласнику або однокласниці,
у кого перевдягнешся на святі ти.

76, 77

ЯК СВЯТКУЮТЬ РІЗДВО?

Настає Різдво. Вивчи колядки та щедрівки, виконай їх для своїх рідних і друзів, учись розповідати про те, як святкують Різдво у твоїй сім'ї чи у твоїх знайомих.

Що ти бачиш на малюнку? Розкажи, як святкують Різдво у твоїй родині чи у твоїх знайомих.

Що роблять діти? Виконайте й ви колядку, яку вивчили.

78, 79

«ПЕРЕД СВЯТ-ВЕЧОРОМ» (РІЗДВЯНА КАЗКА)

Послухай казку про те, як Маленький Ангелик готувався до Різдва. Спробуй переказати її та розповісти своїм друзям і рідним.

Перекажи казку за малюнками.

ЩО МИ ЗНАЄМО, ВМІЄМО, МОЖЕМО...

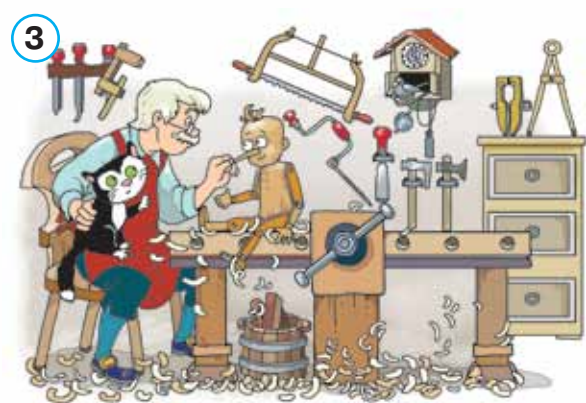
Овва! Як багато ви вже знаєте! Пригадайте, що ви вже вивчили.

Розглянь малюнки. Знайди героїв з одного твору. Розкажи, про що цей твір.

Розгляньте малюнки. Складіть загадки про цих тварин і загадайте одне одному.

Розгляньте малюнки. Пригадайте, які казки зобразив художник. Розіграйте їх.

НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЕВІ

СТИСЛИЙ МЕТОДИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО МАТЕРІАЛУ ПІДРУЧНИКА

Підручник «Українська мова. Усний курс» укладено за тематичним принципом. Для опрацювання кожної теми є ілюстративний матеріал і текстовий, який містить твори для слухання, проговорювання та запам'ятовування. Тематикою охоплено всі сфери, передбачені Типовою програмою з української мови для закладів загальної середньої освіти з румунською мовою навчання, що забезпечить формування мовленнєвої компетентності учнів. Також до підручника додається аудіо-запис текстів для прослуховування.

Серед ілюстрацій є предметні малюнки, які призначено для формування й збагачення словникового запасу, та сюжетні, за якими можна скласти короткі розповіді, діалоги, вживаючи в мовленні засвоєну лексику.

Опрацьовуючи предметні ілюстрації, вчитель спочатку сам промовляє слово, дає зразок вимови його, після чого діти промовляють за ним. Далі створюються мовленнєві ситуації, у яких засвоєні слова вживаються в різних граматичних формах (запитання-відповіді за сюжетними малюнками, складання діалогів, дидактичні ігри «Є — немає», «Хто біля кого?», «Чим пригосає?» та інші).

У другій частині підручника відповідно до тем представлено текстовий матеріал — розповіді, казки, короткі оповідання, вірші, чистомовки, загадки, скоромовки, найпростіші лінгвістичні ігри. Прозові тексти призначено для слухання-розуміння українського мовлення, вірші, чистомовки, скоромовки — для слухання або заучування напам'ять.

Методика проведення аудіювання (слухання-розуміння) передбачає таку послідовність роботи: спочатку вчитель читає або розповідає текст українською мовою (або вмикає аудіозапис), перекладає його румунською, пояснює румунською мовою значення окремих слів, після чого знов розповідає його українською. Під час слухання учні можуть розглядати ілюстрації в підручнику, співвідносити почуте з малюнком. Після прослуховування вчитель ставить кілька запитань за змістом почутого, щоб виявити розуміння учнями змісту сприйнятого на слух.

Також діти з уст учителя (або з аудіозапису) заучують напам'ять короткі вірші, чистомовки та скоромовки. Це сприяє збагаченню словникового запасу, а також розвиває слухову пам'ять. Не обов'язково, щоб виучували напам'ять усі учні, достатньо, щоб запам'ятала більшість, інші можуть лише проговорювати за вчителем.

До кожної теми визначено складові формування мовленнєвої компетентності, що скерує роботу вчителя на уроці. Зірочкою позначено вірші, рекомендовані для вивчення напам'ять.

Тексти для прослуховування, проговорювання, заучування напам'ять

Уроки 1, 2. Наша Батьківщина — Україна

Мовленнєва компетентність. Сприймання усного українського мовлення, розпізнавання в ньому слів *Батьківщина, країна, Україна, українці, румуни*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та міжтемної лексики, побудова найпростіших речень зі словами *Батьківщина, країна, Україна, українці, румуни*.

Увага до вимови звуків і слів: [й] — край, рідний, величний; [йі] — країна, Україна, українська, Київ, їхні; [ц'] — українці, угорці, хлопці; [л'] — любя; [с'] — усі, у всьому; [т'] — Батьківщина; [к'] — Батьківщина; [с':] — Полісся; [г] — багата, угорці, угорець.

Україна — наша Батьківщина

Ми народилися і живемо в Україні. Для нас Україна — Батьківщина. В Україні крім українців живе багато різних народів: росіяни, румуни, угорці, євреї, поляки, болгары, кримські татари. Усі вони дружать, разом працюють, а їхні діти разом навчаються в школі.

І Полісся, і Донбас,
Крим і Буковина —
все це наш величний край,
люба Україна.

Володимир Кленц

* У всьому світі — кожен зна —
є Батьківщина лиш одна,
і в нас вона одна-єдина —
це наша славна Україна.

Олесь Лупій

Словничок: величний — măreț; одна-єдина — unică; славна — glorioasă.

Уроки 3, 4. Я вивчаю українську мову

Мовленнєва компетентність. Сприймання розповіді «Чому ми хочемо знати українську мову», розпізнавання в ній слів *Україна, українська, українці, румуни, румунська*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та міжтемної лексики, побудова найпростіших речень із засвоєними словами.

Увага до вимови звуків і слів: [й] — цілий; [йі] — українці, українська, української; [с'к] — українська, румунська, польська, батьківська; [д'] — діти; [т'] — живуть, мають, працюють, розмовляють; [ц'] — цілий.

Для чого нам потрібно вивчати українську мову?

В Україні разом живуть і працюють українці, румуни, росіяни, поляки, євреї, болгары, кримські татари. Усі вони мають свою рідну мову. Наприклад, українці — українську, румуни — румунську, поляки — польську. А між собою розмовляють українською мовою.

Ми — румуни. Ми хочемо розмовляти українською мовою, щоб спілкуватися з українцями, угорцями, поляками, росіянами та розуміти одне одного.

* Українська мова —
знає цілий світ —
як трава шовкова,
як калини цвіт.

Олесь Лупій

Мова барвиста,
мова багата,
рідна і тепла,
як батьківська хата.

Варвара Гринько

Вивчайте мову українську —
дзвінкоголосу, ніжну, чарівну,
прекрасну, милу і чудову,
як материнську пісню колискову.

Антоніна Каніщенко

Словничок: трава шовкова — iarbă mătăsoasă; барвиста — multicoloră; дзвінкоголоса — răsunătoare; чарівна — misterioasă, fermecătoare.

Уроки 5, 6. Хто я? Хто ми?

Мовленнєва компетентність. Сприймання розповіді «Хто я? Хто ми?», розпізнавання в ній слів *дитина, діти, хлопчик, дівчинка, я — мене, ти — тебе, ми — нас*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та побудова найпростіших речень із ними, вживання засвоєних слів у повсякденному спілкуванні з однолітками й дорослими. *Увага до вимови звуків і слів:* [д'] — діти, дівчинка; [с'] — Івась, всі; [ц'] — українець, угорець; [х] — хто, хлопчик, хлопчики, хороший; [н'] — мені, погляньте.

НА-НА-НА — дівчинка одна.

НЕ-НЕ-НЕ — запитай мене.

НІ-НІ-НІ — весело мені.

Чистомовка:

Мама молока налле —

хай хороший хлопчик п'є.

Хто я? Хто ми?

Я — дитина. Я дівчинка або хлопчик. Я румунка або румун, українка або українець, угорка або угорець. Я маю ім'я. Я — Наталка, Мар'яна, Віолета або Максим, Санду, Даніел. А разом ми — діти. Дівчата й хлопчики, школярі, першокласники. Нам цікаво навчатися разом.

* Це Катруся, ось Івась.

Це — Іринка і Тарас.

Ауріка й Даніел —

також школярі тепер.

Всі ми дружня сім'я —

і він, і ти, і я.

Словничок: налле — va turna; дружня — prietenoasă.

Уроки 7, 8. Хто з ким знайомиться?

Мовленнєва компетентність. Сприймання усного повідомлення «Давай познайомимось!», розпізнавання в ньому слів *познайомимось, хлопчик, дівчинка, я — мене, ти — тебе, звати, дружити*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах, побудова найпростіших речень із ними, вживання у повсякденному спілкуванні з однолітками та дорослими.

Увага до вимови звуків і слів: [д'] — діти, дівчинка; [с'] — усі, усіх; [ц':] — знайомляться, з'являться; [х] — хлопчик, хлопчики; [йо] — знайомство, його; [йійі] — її; [н] — мене; [н'] — мені.

Давай познайомимось!

— Давай познайомимось! — сказав Арсен хлопчику, який сидів з ним за партою.

— Давай, — відповів хлопчик. — Мене звати Павло. А як звати тебе?

— А мене звати Арсен. Будемо дружити!

Віршована гра «Знайомимось»

Ти — Матвій, Оленка я,

Ти — Іван, Христина я, —

Познайомить нас усіх

Ця весела гра.

* * *

— Як тебе звати? —

спитала Марійка

в сусіда по парті.

Він усміхнувся й промовив:

— Андрійко!

Словничок: представляти себе — a se prezenta; представляти своїх друзів — a prezenta prietenii săi; давай познайомимось — hai să facem cunoștință; мене звати — pe mine mă cheamă; як звати тебе? — cum te cheamă?

Уроки 9, 10. Ми стали школярами

Мовленнєва компетентність. Сприймання розповіді «Наша школа», розпізнавання в ній слів *школа, велика, нова, школярі, клас, спортивний майданчик*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах, побудова найпростіших речень із ними, вживання в повсякденному спілкуванні з рідними та друзями. *Увага до вимови звуків і слів:* [д'] — діти; [ц'] — цікаво; [т] — заходити, виходити; [т'] — заходить, виходить, цвітуть; [й] — йдуть, відпочивають, спортивний, майданчик.

Наша школа

Ось наша школа. Вона велика, нова. Перед школою цвітуть квіти, за нею росте сад. А ще є спортивний майданчик. У школі багато дітей. Вони читають, пишуть, дізнаються багато нового й разом відпочивають. Мені цікаво у школі.

* * *

Ранок стеле світлу путь,
школярі до школи йдуть.
Грицько Бойко

* Чистенькі віконця
сміються до сонця,
діточки довкола —
наша люба школа.
Марійка Підгірянкa

Словничок: стеле — așterne; путь — cale; довкола — împrejur.

Уроки 11, 12. Що у класі. Хто у класі

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Наш клас», розпізнавання в ній слів *клас, великий, світлий, парти, стільці, шафа з книжками, сидять, дізнаємося*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та міжтемної лексики, побудова найпростіших речень із ними. *Увага до вимови звуків і слів:* [с'] — ось; [т'] — стіл, стілець; [ц'] — стілець; [н'] — гарні, в ньому; [д'] — сидіти, сидять. Спостереження за відмінністю вимови цих звуків у румунській і українській мовах.

Наш клас

Це наш клас. У класі є дошка, парти, стільці, шафа з книжками, куточок для гри, вчительський стіл, іграшки. Тут ми навчаємося та дізнаємося багато цікавого.

* * *

АС-АС-АС — це чудовий перший клас.
ІТИ-ІТИ-ІТИ — всі тут гарні діти.
АТЬ-АТЬ-АТЬ — за партами сидять.

* Ось і школа, ось і клас,
він давно чекає нас.
І прийшли ми всі сюди,
щоб учитись і рости.
Платон Воронько

Словничок: затишний — confortabil; підвіконня — pervaz; давно — demult.

Уроки 13, 14. Що ми робимо на уроці?

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Що ми робимо на уроці?», розпізнавання в ній слів *цікаво, виконують, розповідають, малюють, рахують, завдання, відпочивають*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та побудова найпростіших речень із ними, вживання в повсякденному спілкуванні з рідними та друзями. *Увага до вимови звуків і слів:* [т'] — малюють, розповідають, виконують, рахують; [л'] — малюють; [н':] — завдання; [йі] — стоїть, їм. Спостереження за особливостями вимови звуків [йі].

На уроці

На уроці цікаво. Діти виконують різні завдання: Маринка розповідає, Вадим малює, Санду й Віоліна розглядають малюнки в підручнику. А ще на уроках школярі рахують, вирізають з паперу, клеять. Їм допомагає вчителька.

* * *

ЇТЬ-ЇТЬ-ЇТЬ — дівчинка стоїть.
АЄ-АЄ-АЄ — Сашко відповідає.
ЮТЬ-ЮТЬ-ЮТЬ — діти слухають.

Хоч дошка чорна, та вона
багато слів хороших зна:
весна, робота, школа, клас...
Яка чудова дошка в нас!

Марія Якубова

Словничок: зна (знає) — cunoaște, știe.

Уроки 15, 16. Що нам потрібно на уроці?

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Що є в першокласника?», розпізнавання в ній слів *підручник, зошит, олівець, ручка, альбом, пензлик, тримаємо, пишемо, ранець*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та побудова найпростіших речень із ними, вживання в повсякденному спілкуванні з рідними та друзями. *Увага до вимови звуків і слів:* [л'] — альбом, лінійка, малює, малюнок; [ц'] — олівець, олівці, цікаво, у руці; [н'] — в ньому, в ньому; [с'] — сів. Спостереження за відмінністю вимови цих звуків у румунській й українській мовах.

Що є в першокласника?

У першокласника є підручник, зошити, ручка, олівець, фломастери, маркери, лінійка й гумка, фарби й пензлик, крейда, лепбук. Усе це він кладе в ранець.

У руках ми тримаємо ручку, зошит, олівець або олівці, підручник, лепбук, цеглинка Лего. Пишемо ручкою, малюємо або розфарбовуємо олівцями й фарбами. Якщо помилились, то витираємо гумкою.

* * *

ЕЦЬ-ЕЦЬ-ЕЦЬ — гострий олівець.
ІЙКА-ІЙКА-ІЙКА — це моя лінійка.
ОМІ-ОМІ-ОМІ — малюємо в альбомі.

Андрійко наш уже школярик —
іде з портфеликом в руці,
а в ньому зошити, букварик,
пенал, і ручка, й олівці.

Наталія Забіла

Перший раз малий Микола
став збиратися до школи.
Олівець поклав у сумку,
книжки, ручку, зошит, гумку...
Сів Микола й дума думку:
«Чи усе поклав у сумку?»

Надія Кир'ян

* Портфель — мій друг і помічник.
Я до портфеля дуже звик.
Портфель для мене залюбки
і ручку носить, і книжки.

Валерій Бойченко

Словничок: портфель, ранець — ghiozdan; пензлик — periuță; дума думку — s-a pus pe gânduri; залюбки — cu plăcere.

Уроки 17, 18. На перерві

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Що роблять діти на перерві?» розпізнавання в ній слів *відпочивають, наступний урок, поливає квіти, шкільне подвір'я, гуляють, розглядають, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та побудова найпростіших речень з ними, вживання в повсякденному спілкуванні з рідними та друзями. Увага до вимови звуків і слів:* [с'] — нагались, сміємось; [л'] — люблю; [ц':] — на лавочці, граються; [н':] — малювання, навчання; [т'] — гуляють; [йі] — стоїть.

Що роблять діти на перерві?

Після уроку — перерва. Діти відпочивають, готуються до наступного уроку. Лоредана поливає квіти. Ігор витирає дошку. Вадим і Георгіна розглядають книжку. Інші діти гуляють на шкільному подвір'ї.

* * *

ИЛИ-ИЛИ-ИЛИ — квіти ми полили.
АЄ-АЄ-АЄ — дошку витирає.
ЄМО-ЄМО-ЄМО — ми відпочиваємо.
АЄ-АЄ-АЄ — дівчинка стрибає.
ИТЬ-ИТЬ-ИТЬ — он де м'яч летить.
ОСЬ-ОСЬ-ОСЬ — голосно сміємось.

* Нагались, нагулялися —
і всілися на лавочці,
щоб трохи відпочити,
а ще поговорити:
про друзів
і про рідний клас,
про те, як люблю жити.

Анатолій Костецький

Словничок: наступний урок — lecția următoare; килимок — covoraș; всілися — ne-am așezat; як люблю — căț e de plăcut.

Урок 19. Українська дитяча гра «Гуси, гуси, додому!»

Мовленнєва компетентність. Слухання й розучування правил гри, лічилки, слів господині, правильне промовляння реплік, використання в ігровій діяльності з друзями та однолітками. Гра. *Увага до вимови звуків і слів:* [г] — гра, господиня, гуси, [н'] — господиня, гусоньки, [х] — сірих, білих, пелехатих, [т'] — робить, тікайте, [йї] — їли.

Лічилка

Еники-беники їли вареники.
Еники-беники квас —
вийшов маленький Тарас.

Правила гри

Територія ігрового майданчика умовно поділена на дві частини. На одній стоїть господиня (дівчинка) і кличе «гусей». На другій (у кінці майданчика) дівчатка й хлопчики — «гуси». Ще далі, збоку, стоїть хлопчик — «вовк». Господиня кличе гусей:

- Гуси, гуси, додому!
- Чого?
- Вовк за горою!
- Що робить?
- Гусей скубе!
- Яких?
- Сірих, білих, пелехатих! Тікайте, гусоньки, до хати!

Після цього діти біжать до «господині». За ними — «вовк». «Вовк» не має права заходити за лінію. Але якщо він до цього упіймав когось, той стає «вовком» і гра продовжується.

Словничок: умовно — conventional; сірий — gri; пелехатий — cu pene mari.

Урок 20. Українська дитяча гра «Панас»

Мовленнєва компетентність. Слухання й розучування правил гри, лічилки, слів Панаса, правильне промовляння реплік, використання в ігровій діяльності з однолітками та друзями. Гра. *Увага до вимови звуків і слів:* [д'] — дівтора; [х] — хай, хай, хто; [й] — хай, упіймає, утікайте; [н'] — на камені.

Лічилка

Діти, діти, дівтора,
утікайте із двора.
Хто не заховався,
хай кричить: «Ура!»

Правила гри

У грі «Панас» беруть участь хлопчики й дівчатка. Лічилкою обирається Панас. Йому зав'язують очі хусткою, виводять на середину кола та звертаються до нього такими словами:

- Панасе, Панасе! На чому стоїш?
- На камені!
- Що продаєш?
- Квас.
- Лови курей, а не нас!

Панас починає ловити. Кого впіймає, той стає Панасом.

Словничок: обирається — se alege; хустка — basma; виводять — îl conduc; камінь — piatră; упіймати — a prinde.

Уроки 21, 22. Я щаслива дитина, бо у мене є родина

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Родина», розпізнавання в ній слів *родина, дитина, кілька дітей, мама, тато, дідусь, бабуся, братик, сестричка*, правильна вимова цих слів у різних граматичних формах та побудова найпростіших речень із ними, розповідання за аналогією до почутого про свою родину.

Увага до вимови звуків і слів: [д'] — дідусь; [с'] — бабуся; [і] — імена, ідуть; [йі] — їхні, у кожної; [л'] — тра-ля-ля, тру-лю-лю, люблю, людина.

Родина

У кожної дитини є родина. Родини бувають різні. В одних дітей може бути тато, мама, дідусь і бабуся. В інших — тільки мама і дідусь або тато і бабуся. В одних родинах є одна дитина, в інших — кілька дітей. Між собою діти — братики або сестрички. Є старші братики (сестрички) і молодші, а є навіть близнюки і близнючки. Кожна людина любить свою родину.

* Все життя крокують з нами
різні наші імена:
для бабусі я — онук,
а для тата я — синок,
для сестрички — братик.
як того не знати?!

Любов Голота

Весело

Тра-ля-ля! Тру-лю-лю!
Я усіх і все люблю.
Дуже весело мені
в ці ласкаві літні дні.
Мама — тут
і тато — тут,
на прогулянку ідуть.
Тато братика несе. От і все!

Анатолій Костецький

Словничок: між собою — între ei; по дитині — câte un copil; крокують з нами — merg într-un pas cu noi.

Уроки 23, 24. У країні Ввічливості

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Як ми вітаємось», розпізнавання в ній слів *вітання, прощання, вітаємося, прощаємося, доброго ранку, привіт, доброго дня, доброго вечора, до побачення, бувай*, правильна вимова цих слів, складання діалогів із засвоєними словами, використання їх у повсякденному житті. *Увага до вимови звуків і слів:* [с'] — вітаємось, прощаємось, [н':] — вітання, прощання, ранне; [н'] — день, вдень; [х] — старших, тихий, хороших; [й] — бувай, добрий, тихий.

Як ми вітаємось

Ми вітаємося щодня. Уранці прокидаємось і кажемо:

— Доброго ранку!

Удень до старших промовляємо:

— Добрий день!

До друзів говоримо:

— Привіт!

Коли ми прощаємось зі старшими, то говоримо:

— До побачення!

Друзям кажемо:

— Бувай!

Увечері всім бажаємо:

— Доброї ночі! На добраніч.

* * *

* «Добрий ранок», «Добрий день»,
«До побачення!», «Бувай!» —
слів хороших є багато —
ти про них не забувай!

Стала ранком
я на ґанок і сказала:
— Добрий ранок!
Сонцю, полю
і травичці,
добрим людям,
тихій річці...
Добрий ранок,
світе мій,
мирний, чистий, голубий.

Леонід Куліш-Зіньків

Словничок: прокидаємося — ne trezim; промовляємо — rostim; ґанок — verandă.

Урок 25. Ми слова чарівні знаєм і в розмові їх вживаєм

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Чарівні слова», розпізнавання в ній слів *дякую, спасибі, будь ласка, прошу, будьте ласкаві, вибач, даруйте, ввічливий*, правильна вимова цих слів, складання діалогів із засвоєними словами, використання їх у повсякденному житті. *Увага до вимови звуків і слів:* [д'] — дякую, будь ласка; [н':] — повинні, прохання, прощання, вибачення, до побачення; [йі] — їх, твої; [й] — дай, дайте. Спостереження за вимовою звуків [й] — [йі] у словах.

Чарівні слова

Дякую, спасибі, будь ласка, прошу, будьте ласкаві, вибач, даруйте — це слова ввічливості. Їх ще називають чарівними словами. Той, хто вживає ці слова, — вихована людина.

Розтопить серце всякого
сердечне слово — «Дякую!».

Любов Пшенична

Прислів'я

Теплі слова зігрівають душу людині.

* До всіх сердець, як до дверей,
є ключики малі.
Їх кожен легко добре,
якщо йому не лінь.
Ти, друже, мусиш знати їх,
запам'ятать не важко:
маленькі ключики твої —
«спасибі» і «будь ласка».

Ігор Січовик

В лісі жив ведмідь-гультай,
знав єдине слово: «Дай!»
— Дайте меду і малини!
— Дайте рибки і калини!
Дорікали звірі вслід:
— Ну й неввічливий ведмідь!
Чи тобі завчити важко
чарівні слова «Будь ласка»?

Ігор Січовик

Словничок: зігривають душу — încalzesc sufletul; важливо вживати — e important să folosim; поважаєте людину — stimați omul; дорікали — le-au muștrat.

Урок 26. Коли всі вдома

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Родина відпочиває», розпізнавання в ній слів і словосполучень *вдома, виконує домашнє завдання, тато допомагає, читає книжку, грається в лото, читає казку, затишно*, правильна вимова цих слів, складання діалогів із засвоєними словами, використання їх у повсякденному житті під час спілкування з родиною.

Увага до вимови звуків і слів: [с'] — дідусь, бабуся; [д'] — діти, дідусь; [н':] — завдання; [ц':] — грається.

Родина відпочиває

Уся родина вдома. Мій старший брат Віктор виконує домашнє завдання. Йому допомагає тато. Мама буде читати книжку. Ми з дідусем граємо в лото. Мій молодший братик Сашко каже бабусі:

- Бабусю, прочитай мені, будь ласка, казку.
- Добре, сідай поруч.

* Я скажу вам залюбки:
ТАТО й МАМА — це БАТЬКИ,
я із братиком — їх ДІТИ.
Всі ми вмієм дружно жити.
Ну а разом ми СІМ'Я:
тато, мама, братик, я.

Олег Попов

Рідний дім

Хай живе наш рідний дім!
Тепло й затишно у нім.
Тут і тато, тут і ненька,
і бабусенька рідненька,
і веселий наш дідусь
крутить пишний русий вус.

Анатолій Костецький

Словничок: грати в лото — a juca loto; пишний вус — mustață stufoasă.

Уроки 27, 28. Ми граємося

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді «Ми граємося», розпізнавання в ній слів і словосполучень *лялька, літак, ведмедик, зайчик, м'ячик, кубики, вежа, конструктор, вантажівка, трансформер, гратися лялькою (літаком, машинкою)*, правильна вимова цих слів, відповіді на запитання вчителя з використанням цих слів, складання діалогів, використання засвоєних слів в ігровій діяльності.

Увага до вимови звуків і слів: [л'] — лялька, літак, легенький; [д'] — дім, дівчинка; [й] — зайчик, м'ячик, погукаймо; [г] — легенький, круглий, гарний; [г'] — дзиґа.

Ми граємося

На перерві або після уроків ми граємося іграшками. Тетянка з Раміною люблять гратися ляльками. Юрко з Давидом — машинками або літаками. А з кубиків ми можемо збудувати вежу або навіть дім!

М'ячик плаває в воді.
Як зарадити біді?
Погукаймо жабенят:
— Киньте м'ячик нам назад!

Є лялька у мене, подібна на мене,
ну просто як менша сестричка моя:
в обох нас косички, в обох круглі личка,
і навіть всміхається лялька, як я.

Марія Познанська

Загадки

Накрутив Івась пружину —
танцювала без упину.
І дзижчала, і крутилась,
як стомилась — зупинилась. (*Дзиґа*)

Круглий, гарний і легенький,
високо літає,
йому діти дуже раді,
бо ним кожен грає. (*М'яч*)

Словничок: зарадити біді — a ajuta la necaz; лялька — rărușă; літак — avion; подібна — asemănătoare; всміхається — zâmbește; накрутив — a prins; пружина — arc; без упину — neîncetat; дзиґа — țitirez; стомилась — s-a obosit.

Уроки 29, 30. Ми дружимо

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів і словосполучень *друг, подруга, дружити, дружба, міцна дружба, весело, поділитися, півцукерки, вміти дружити*, правильна вимова їх, використання у відповідях на запитання учителя, під час складання діалогів та ігрової діяльності. *Увага до вимови звуків і слів:* [г] — друг, груша, у пригоді; [н'] — з кишені; [л'] — ліжечко, лялька.

Якщо в мене є цукерка, —
півцукерки другу дам.
якщо груша є у мене, —
значить, грушу — пополам.

Анатолій Костецький

* * *

Дружба

Сергій, червоніючи, Тані зізнався:
«Пробач, що учора до тебе чіплявся:
у ліжечку спати тобі заважав,
в твоєму альбомі каляки писав,
на ляльку в колясці пісочку насипав
й за те, що постійно за кіски я смикав.
Я просто з тобою дружити бажаю
й на себе увагу звернуть намагаюсь».
І хлопчик з кишені своєї дістав
велику цукерку — й Тетянці віддав.

Тетяна Яковенко

* Із другом легше в світі жити,
але й дружити треба вміти:
слід другові допомагати,
в пригоді завжди захищати.

Вікторія Остапчук

Прислів'я

Друга за гроші не купиш.
Не варто з другом сваритися, бо доведеться миритися.
Дерево міцне корінням, а людина друзями.

Словничок: чіплятися — a se atinde, a se anina; смикати — *aici*: a trage; намагаюсь звернути увагу — *mă strădui să atrag atenția*; кишеня — *buzunar*; не варто — *nu se merită*; коріння — *rădăcină*.

Уроки 31, 32. «Пішла киця по водицю»

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів і словосполучень *киця, вода — водиця, криниця, не впади у криницю, котик, рятувати, біжить рятувати, витягати, вухо, сухо, посадити*, правильна вимова їх та міжтемної лексики, використання у відповідях на запитання вчителя за змістом, заучування напам'ять, використання мовленнєвого арсеналу для формулювання речень про безпеку життя. *Увага до вимови звуків і слів:* [ц'] — киця, по водицю, у криницю; [р'] — рятувати; [х] — вухо, сухо.

* Пішла киця по водицю

Ой піди ж ти, кицю,
піди по водицю,
та не впади у криницю.
Пішла киця по водицю
та й упала у криницю.
Біжить котик рятувати,
за вушечко витягати.
Витяг кицю за вухо
та й посадив, де сухо.

Словничок: піти по водицю — a pleca după apă; рятувати — a salva; де сухо — pe uscat.

Уроки 33, 34. Українська народна казка «Ріпка»

Мовленнєва компетентність. Слухання казки «Ріпка», розпізнавання в ній слів і словосполучень *дід, баба, внучка, ріпка, скопав грядку, посадив ріпку, ріпка росла, прийшов час її витягати, кличе бабу, кличе внучку*, правильна вимова їх, використання засвоєних слів та словосполучень у відповідях на запитання вчителя за змістом казки, під час театралізації, переказування казки, порівняння змісту казки в українського й румунського народів.

Увага до вимови звуків і слів: [д'] — дід; [ййї] — її; [г] — грядку, витягати; [х] — ходи; [н'] — день, пень; [с'] — промучилися; [т'] — сидить, витягати.

Ріпка

(Українська народна казка)

Був собі дід. Якось весною взяв він мотику, скопав у городі грядку та й посадив ріпку.

Росла ріпка, росла. Аж ось настав час її рвати.

Пішов дід у город: гуп-гуп! Узяв ріпку за чуб. Тягне руками, упирається ногами, промучився цілий день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе дід бабу Марушку: «Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку витягнути поможи!»

Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, тягнуть — не можуть витягнути. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе баба внучку Мінку: «Ходи, внучко, не лежи, нам ріпку витягнути поможи!»

Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу — за торочку, тягнуть — не можуть витягнути. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе внучка собачку Хвінку: «Ходи, Хвіночко, не лежи, нам ріпку витягнути поможи!»

Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу — за торочку, собачка внучку за спідничку, тягнуть — не можуть витягнути. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе собачка кицьку Варварку: «Ходи, Варварочко, не лежи, нам ріпку витягнути поможи!»

Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу — за торочку, собачка внучку за спідничку, кицька собачку — за хвостик, тягнуть — не можуть витягнути. Промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе кицька мишку Сіромашку: «Ходи, Сірочко, не лежи, нам ріпку витягнути поможи!»

Пішли вони на город: гуп-гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, внучка бабу — за торочку, собачка внучку за спідничку, кицька собачку — за хвостик, мишка кицьку — за лапку. Як потягли — то й покотилися.

Словничок: був собі дід — a fost odată un moșneag; мотика — sapă; настав час її рвати — a venit vremea s-o scoată; промучився цілий день — s-a necăjit toată ziua; сидить, як пень — stă ca buturuga; аж піт тече — de curgea sudoarea; покотилися — s-au rostogolit.

Уроки 35, 36. Рахуємо

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів на позначення кількості (від 1 до 10), сполучень числівників з іменниками, правильна вимова їх та міжтемної лексики, використання у відповідях на запитання вчителя, під час повсякденних ситуацій у школі, громадських місцях.

Увага до вимови звуків і слів: [и] — один, три, чотири; [ц'] — олівець — олівці; [г] — горобчики, погулять, четвертого.

* * *

Ми рахуєм олівці:
один, два, три.
А ось ще чотири, п'ять —
будем ними малювать.

* Лічилки

Раз, два, три, чотири, п'ять,
вийшов зайчик погулять.
Як нам бути, що робити?
Треба зайчика зловити.
Будем знову рахувать —
раз, два, три, чотири, п'ять.

* * *

Раз, два, три,
чотири, п'ять —
п'ять горобчиків летять.
Раз, два, три, п'ять,
йду четвертого шукать.

Словничок: як нам бути — cum să fim; горобчики — vrăbiuțe.

Уроки 37, 38. Називаємо кольори

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв кольорів синій, червоний, фіолетовий, зелений, жовтий, коричневий, білий, правильна вимова їх у різних граматичних формах і міжтемної лексики, використання у відповідях на запитання вчителя та товариша, під час складання діалогів, у навчальній діяльності.

Увага до вимови звуків і слів: [ій] — синій; [ий] — фіолетовий, зелений, жовтий, коричневий, червоний; [ц'] — олівець, олівці.

Загадки

Є цей колір у яйці,
є у кислому лимоні,
в кожному теплім колоску,
в сонці, в сири і піску. (*Жовтий колір*)

Він із жабкою скаче.
із крокодилем плаче,
із травною він росте,
але тільки не цвіте. (*Зелений колір*)

Веселкова лічилка

В лузі дощик із квіток
кольоровий сплів вінок.
У долину, аж до річки,
простяглись барвисті стрічки.
Ось червона, перша стрічка, —
колір стиглої сунички.

Друга — наче мандаринки,
що оранжеві в них спинки.
Третя — жовта, наче сонце
зазирає у віконце.
А четверта — то зелена,
як листок берізки, клена.
П'ять — блакитна, барвінкова,
наче квіточка святкова.
Шоста — синя, як ті сливи,
що дощі вмивали й зливи.
Сьома — вкрили ліс та балки
фіолетові фіалки.
Із семи стрічок веселих
утворилася веселка,
і щоб знати кольори,
ти лічилку повтори.

Леся Вознюк

Словничок: колосок — spicușor; кольоровий — colorat; вінок — coroniță; простяглись — s-au întins; балка — vâlcea; стрічка — fâșie, dungă; веселка — curcubeu.

Уроки 39, 40. Прийшла осінь

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів і словосполучень *осінь, осінніе листя, жовте, червоне листя, листя опадає, насуваються хмари, осінній ліс, дощ, іде дощ*, правильна вимова їх у різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя та товариша, під час складання діалогів, у повсякденному житті.

Увага до вимови звуків і слів: [й] — гай; [йі] — у гаї; [л'] — земля, поля; [н'] — осінь, день.

Загадки

Невидимка ходить в гаї,
всі дерева роздягає.
Хто вона?

Голі поля, мокне земля,
дощ поливає, — коли це буває? (*Осінь*)

* * *

Сонце сяє та не гріє,
листя падає з дерев,
все навколо вже жовтіє,
чути вітру сильний рев. (*Осінь*)

* Осіння пора

Осінь прийшла,
дощ принесла,
короткий день
і гриби під пень.

Словничок: невидимка — invizibil; сяє — lucește; навколо — împrejur; рев — vuiet.

Уроки 41, 42. Які фрукти я люблю?

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів і словосполучень *фрукти, яблуко — яблука, груша — груші, слива — сливи, виноград, персик — персики, абрикоса — абрикоси, лимон — лимони, черешня — черешні, вишня — вишні, смачний, солодкий, кислий, великий — малий, соковитий, стиглий, досягає, правильна вимова їх у різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя та однокласника, під час складання діалогів, описів.* *Увага до вимови звуків і слів:* [йа] — яблуко, яблуня, рум'яне; [г] — груша; [н'] — солоденьке; [л':] — гілля.

Загадки

Мов маленький м'ячик,
висить, а не скаче,
рум'яне, гладеньке,
а на смак солоденьке. (Яблуко)

Лампочка вгорі висіла,
стала смачна, пожовтіла.
Діти лампочку зірвали,
з апетитом скуштували. (Груша)

Ой, вишеньки-черешеньки,
червонії, спілі,
чого ж бо ви так високо
виросли на гіллі?

Леся Українка

— Яблунько, яблунько зелененька,
кинь мені яблучко солоденьке.
Хочу того яблучка скуштувати,
та не можу гілочки я дістати.

Катерина Перелісна

* Батько донечці і сину
дав чотири апельсини
і порадив:
— Не сваріться.
ними чесно поділіться.
То ж по скільки дочці й сину
перепало апельсинів?

Ліна Біленька

Словничок: різнокольорові — de diferite culori; вгорі — sus; лампочка — bec; скуштували — am gustat; гілочка — crenguță; не сваріться — nu vă certați; чесно поділіться — împarțiți-vă egal.

Уроки 43, 44. Осінь овочі дарує

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів *картопля, буряк, морква, капуста, цибуля, часник, баклажан, помідора, огірок, гарбуз, морква, квасоля, горох, великий, круглий, продовгуватий, солодкий, смачний та їх сполучень, правильна вимова в різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя та однокласників, під час складання діалогів, описів.*

Увага до вимови звуків і слів: [г] — огірок, гарбуз, горох, город; [ц] — цибуля, [ц'] — перець; [р'] — буряк, бурячок.

Чистомовка

ЧОК-ЧОК-ЧОК: ось червоний бурячок.
ЧУ-ЧУ-ЧУ: я капусту посічу.
ЩОК-ЩОК-ЩОК: в чавунці зварю борщок.
ЧНИЙ-ЧНИЙ-ЧНИЙ: і зварився борщ смачний.

Загадки

Я гірка і завжди свіжа,
всім подобаюсь. Одначе
хто мене ножем уріже,
неодмінно сам заплаче. (*Цибуля*)

Сидить баба, одягнулась,
в сто сорочок загорнулась,
ціле літо достигає,
до нас у борщик поспішає. (*Капуста*)

Сховалась Марічка
в підземній коморі,
і тільки кіски
лишилися надворі. (*Морква*)

Стоїть півень на грядках
у червоних чобітках. (*Буряк*)

* * *

Баклажан, коли зростає,
дуже дивний колір має:
наче літечко розлило
фіолетове чорнило.

* Господиня

Я — господиня!
Городець свій маю.
Тут виросла диня,
кавун поспіває.
Малі огірочки сховались від мене:
присіли рядочком
під листя зелене.
А це солоденькі стручечки гороху, —
підходьте швиденько,
усім дам потроху.

Галина Чернобицька

Словничок: капусту посічу — voi tăia varza; уріже ножем — va tăia cu cuțitul;
загорнулась — s-a încotoșmănat; розлило — a vărsat; городець — grădinuță;
поспіває — se coace.

Урок 45. «Художники»

Мовленнєва компетентність. Слухання вірша Валентина Кириленка «Художники», впізнання в ньому слів і словосполучень картопля, буряки, ріпа, морква, капуста, огірки, салат, на столі, не пусто, захотілося малювати, жували, стіл дубовий, схаменулися, правильна вимова їх у різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя за змістом вірша, розповіді рідним, друзям.

Увага до вимови звуків і слів: [й] — зайчата; [л'] — малювати; картоплю, на столі; [х] — художники; [г] — огірки; [с'] — захотілося, схаменулися.

Художники

На столі було не пусто:
морква, ріпа і капуста,
і картопля, й буряки,
і салат, і огірки.
Захотілося зайчатам
все оте намалювати.
Ну, а поки малювали,
потихеньку все жували:
і картоплю, й буряки,
і салат, і огірки,
моркву, ріпу і капусту.
На столі дубовім пусто...
Схаменулися зайчата:
— Що ж тепер намалювати?
Валентин Кириленко

Словничок: було не пусто — nu era gol; жували — mestecau, măncau; ріпа — ridiche; схаменулися — s-au astâmpărat, liniștit.

Урок 46. Осінні місяці

Мовленнєва компетентність. Слухання віршів Олени Коваленко «Вересень», «Жовтень», «Листопад», впізнавання в них слів і словосполучень *осінь, візок, гарбуз, капустини, гомонить із перцем, наче баби, у хустинах, три морквини, червоний бурячок, пофарбував, жовтий клен, різнобарвним килимком, сірі хмари, листя пооблітало, полинули у вирій, правильна вимова їх у різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя за змістом віршів, заучування напам'ять, розповіді рідним, друзям.* Увага до вимови звуків і слів: [йі] — їжак, їжачок, стоїть; [л'] — веселі, картопля; [н'] — осінь, дині, вересень, жовтень; [г] — гарбуз, гості, гріє, грибочки, горішки; [х] — хустинки.

Вересень

Вересень спішить у гості
та веде з собою осінь.
І везуть вони в візку
ось компанію яку:
черевань гарбуз сидить,
про щось з перцем гомонить,
і пузаті капустинки,
наче баби у хустинках,
жовті дині і квасоля,
і картопля прямо з поля,
і веселі три морквини,
в купі суконь цибулина,
і червоний бурячок,
щоб варити борщичок.

Олена Коваленко

Жовтень

Жовтень пензлика дістав —
листя все пофарбував.
Жовтий-жовтий клен стоїть,
явір, як в огні, горить.
Різнобарвним килимком
ідуть білка з їжаком.
В нього яблучка в торбинці
й три грибочки ще на спинці,
а у білочки горішки
із ліщини та три шишки.
Наносили вже багато —
ціла купа в них, малята,
будуть взимку ласувати.

Олена Коваленко

Листопад

Листопад несе в ковші
сірі хмари і дощі.
Листя все пооблітало,
і пташок в лісах не стало.
Відлетіли ластівки,
білі лебеді й шпаки,
журавлі і качки сірі —
всі полинули у вирій.
А горобчики, малята,
будуть з нами зимувати.

Олена Коваленко

Словничок: візок — *sărucior*; гомонить — *aici: vorbesc*; купа суконь — *o mulțime de rochii*; ліщина — *alun*; наносили — *au adus*; ціла купа — *o grămadă*; ласувати — *a se înfrupta*; ківш — *cratiță cu coadă*; пооблітало листя — *frunzele au căzut*; полинули — *au zburat*.

Урок 47. Українська пісня-гра «Ходить гарбуз по городу»

Мовленнєва компетентність. Слухання пісні «Ходить гарбуз по городу», впізнання в ній слів і словосполучень *гарбуз, ходить по городу, питається, город, рід, обізвалась диня, господиня, іще живі, іще здорові, квасоля, огірочки, морквиця-сестриця, буряки, біб*, заучування напам'ять, правильна вимова засвоєних лексичних одиниць у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя за змістом пісні, театралізації, розповіді пісні рідним, друзям.

Увага до вимови звуків і слів: [г] — гарбуз, город, господиня; [х] — ходить, [с'] — обізвились, обізвалась, всі; [ц':] — питається; [н'] — пісня, диня, господиня.

Ходить гарбуз по городу

(Українська народна пісня)

Ходить гарбуз по городу,
питається свого роду:
— Ой, чи живі, чи здорові
всі родичі гарбузові?

Обізвалась жовта диня,
гарбузова господиня:
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Обізувались огірочки,
гарбузові сини й дочки:
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Обізувалася морквиця,
гарбузова сестриця:
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Обізувались буряки,
гарбузові свояки:
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Обізувалася бараболя,
а за нею і квасоля:
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Обізувався старий біб:
— Я піддержав увесь рід!
— Іще живі, ще здорові
всі родичі гарбузові!

Словничок: рід — neam, rudă; обізувалася — s-a răspuns, обізувались — s-au răspuns; іще живі — încă suntem vii; іще здорові — încă suntem sănătoși; підтримав — am susținut.

Уроки 48, 49. Якими бувають люди?

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів людини, маля, немовля, хлопчик, дівчинка, жінка, чоловік, дорослий, малий, високий, низький, старший, молодший, росте та їх сполучень, правильна вимова в різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя та однокласника, під час складання діалогів, описів, для задоволення мовленнєвих потреб.

Увага до вимови звуків і слів: [йі] — віі; [с':] — волосся; [л'] — людина, люди, маля, немовля, люлі-лю; [н'] — ніс; [г] — нога — ногі — нóги.

Маля-немовля

Це маля-немовля.
Ні слівця не вимовля.
Немовляток я люблю,
колисаю: — Люлі-лю!

Грицько Бойко

* * *

* Було дуже жарко, —
всі гуляли в парку:
дідусі — з бабусями,
бабусі — з дідусями,
мами — з немовлятами,
нянечки — з малятами.

Словничок: колисаю — leagăn.

Урок 50. Я — людина

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв частин тіла та їх сполучень зі словами-ознаками (*довге/коротке волосся тощо*), правильна вимова в різних граматичних формах, використання у відповідях на запитання вчителя та однокласника, під час розповіді про себе, ведення діалогу, в повсякденній мовленнєвій діяльності. *Увага до вимови звуків і слів:* [г] — голова, губи, губи́, нога, ногі́, нóги; [ч'] — очі; [ч':] — обличчя; [с':] — волосся; [н'] — ніс; [йі] — віі; [х] — вухо — вуха.

* Мій портрет

Водить маляр олівцем,
 промовляючи тихцем:
 — Раз, два — голова,
 три, чотири — очі-діри.
 П'ять, шість — рот, ніс.
 Сім, вісім — вуха, звісно.
 Дев'ять, десять — чуб, кашкет...
 От і вийшов мій портрет!

Тамара Коломієць

Словничок: тихцем — încet; звісно — desigur; кашкет — șarșă, рас.

Урок 51. «П'ять пальців — п'ять тримальців»

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв пальців та їх сполучень зі словами-ознаками, правильна вимова в різних числах і відмінках, використання у відповідях на запитання вчителя та однокласника, під час складання діалогів, у навчальній діяльності, зокрема під час письма. *Увага до вимови звуків і слів:* [н'], [н'] — долоньки, швиденько; [л'], [л'] — пальці, пальчики; [ц'], [ц'] — палець.

Непосиди-дітки
 бігають швиденько,
 бо у них моторчики
 ззаду є маленькі.
 Непосиди-дітки
 іграшки ламають,
 а долоньки-пальчики
 їм допомагають.
 А мої долоньки —
 пальчики слухняні,
 помагають татові,
 і бабусі, й мамі.
 Вправні мої пальчики
 трудяться щодня,
 і за це я кожному
 дав своє ім'я.
 Це **великий** та міцний,
 на долоньці головний.

Цей покаже нам усе,
 кожну річ якимось назве,
 в мандрах вкаже вірну путь —
вказівним його зовуть.
 Цей живе посередині
 та найдовший у родині.
 Він **середній** між братами,
 у роботі завжди з нами.
 А наступний розлінився
 й жить без імені згодився.
 Не хотів нам помагати —
безіменним його звати.
 А **мізинчик**, наш пустунчик,
 він бешкетник й веселунчик.
 Хоч найменшим уродився,
 у роботі пригодився.

Оксана Салюк

Словничок: моторчики — motorașe; ззаду — din spate; долоньки — pâlmuțe; вправні — dibace; річ — obiect; мандри — călătorii; згодився — a acceptat; пустунчик — puradel, mezin; бешкетник — șotelnic; пригодився — a fost de folos.

Уроки 52, 53. «Пригоди Піноккіо» (За казкою Карло Коллоді)

Мовленнєва компетентність. Слухання казки «Пригоди Піноккіо», відповіді на запитання вчителя за змістом казки, переказування за малюнками, театралізація, розповідання казки рідним, друзям. *Увага до вимови звуків і слів:* [ї] — їхні, їли, свої; [н'] — ніс; [з'] — вирізьбив; [г] — губи, годі, гострий, ноги; [с':] — волосся; [д':] — підборіддя; [б] — тулуб.

Пригоди Піноккіо (За казкою Карло Коллоді)

Джеппетто увійшов у комірку, взяв поліно і почав вирізати з нього Дерев'яного Хлопчика.

Насамперед вирізьбив йому волосся, потім чоло і нарешті очі. Раптом очі самі розплющилися. Джеппетто ласкаво спитав:

— Дерев'яні очка, чому ви так дивитеся на мене?

Але Дерев'яний Хлопчик мовчав, адже в нього не було рота. Джеппетто вирізьбив щічки, потім ніс.

Раптом ніс почав рости і виріс такий довгий, що Джеппетто злякався і почав зрізати з носа кінчик. Але ніс крутився та так і залишався — довгий-предовгий гострий ніс.

Далі Джеппетто взявся за рот. Та тільки він вирізьбив губи, рот відразу розтулився:

— Хи-хи-хи! Ха-ха-ха!

— Годі сміятися, — сказав Джеппетто.

Рот одразу ж перестав сміятися, проте звідти висунувся довжелезний язик.

Услід за ротом Джеппетто зробив Дерев'яному Хлопчику підборіддя, шию, плечі, тулуб і руки. Дійшла черга вирізьбити ноги. Як тільки Джеппетто зробив їх, він поставив Дерев'яного Хлопчика на підлогу, щоб Піноккіо вчився ходити.

Словничок: увійшов у комірку — a intrat în cămară; узяв поліно — a luat buturuga; почав вирізати — a început să meșterească; насамперед — mai întâi; раптом очі розплющилися — deodată ochii s-au deschis; ласкаво спитав — a întrebat cu blândețe; вистругав — a geluit; почав зрізати кінчик — a început să taie vârful; довгий-предовгий — foarte lung; та тільки він вирізьбив — și numai a terminat de tăiat; відразу розтулився — deodată s-a deschis; висунувся довжелезний язик — a scos limba lungă.

Урок 54. «Оленчина лікарня»

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів і словосполучень *болить, хворий, піднялася температура, випити таблетку, сироп, слухати, лежати*, правильна вимова цих мовленнєвих конструкцій у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, театралізації, у повсякденному житті. Слухання вірша Платона Воронька «Кошеня», заучування напам'ять. *Увага до вимови звуків і слів:* [н'] — кошеня, щодня, у нього; [л'] — лікар, ліки, лікарня; [с'] — засмутилась, засмутилось; [ц'] — мудрець, баранець; [х] — хворий, слухати, хвіст, хвоста.

* Кошеня

Засмутилось кошеня —
треба в школу йти щодня.
І прикинулось умить,
що у нього хвіст болить.
Довго думав баранець

і промовив, як мудрець:
— Це хвороба не проста,
треба різати хвоста.
Кошеня кричить: «Ніколи!
краще я піду до школи!»

Платон Воронько

Словничок: умить — într-o clipă; баранець — berbecuț.

Урок 55. Пеппа і фея

Мовленнєва компетентність. Слухання казки «Пеппа і фея», відповіді на запитання вчителя за змістом казки, переказування за малюнками, театралізація, розповідання казки рідним, друзям. *Увага до вимови звуків і слів:* [ї] — їхні, їли, свої;

[н'] — прями́сінько, молочні, постійні, їхньому; [с'] — здивува́лася, вияви́лось;
[т'] — навіть, спагеті, випадають.

Казка про Пеппу і фею

Пеппа, Джордж, їхні мама і тато сиділи за столом і їли свої улюблені спагеті. Пеппі і Джону було дуже весело, адже вони втягували в себе довгі макарони. Аж ось наприкінці вечери у Пеппи прями́сінько на пусту тарілку випав молочний зуб. Вона побігла до дзеркала і побачила себе беззубою. Пеппа дуже здивувалася і навіть трішечки засумувала.

Виявилося, що всі молочні зуби у дітей випадають, а на їхньому місці виростають нові, постійні.

Якщо діти покладуть зубчик під подушку, то вночі до них прилітає добра фея. Вона забирає зубчик, а замість нього залишає монетку або подаруночок. Пеппа старанно начистила зубчик пастою, щоб він сподобався феї, заховала його під подушку і лягла в ліжко. Свинка вирішила не спати й обов'язково дочекатися феї, але не змогла і солодко заснула. Уночі фея прилетіла, побачила зубчик і забрала його з собою, бо він їй дуже сподобався. А замість нього поклала золоту монетку.

Вранці Пеппа знайшла під подушкою золоту монету.

Словничок: спагеті — spaghetti, paste; втягувати в себе — a sorbi; наприкінці — în sfârșit; молочний зуб — dinte de lapte; беззуба — fără dinți; дзеркало — oglindă; монетка — monedă; фея — zâna.

Уроки 56, 57. «Будемо чистенькі, будем чепурненькі»

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів митися, вмиватися, прокидатися, витиратися, розчісуватися та їх сполучень зі словами-ознаками дій (*гарно, швидко, охайно*), правильна вимова цих мовленнєвих конструкцій у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, для задоволення потреб у повсякденному житті. Слухання вірша Андрія М'ястківського «Киця прокидається», заучування напам'ять. Слухання «Казки про бруднулю», відповіді на запитання вчителя за її змістом, переказування за малюнками, театралізація, розповідання казки рідним, друзям. *Увага до вимови звуків і слів:* [и] — митися, мию, Их; [ц':] — прокидається, вмивається, витирається, розчісується; [х] — пухнастий, усіх, мокрих, мох.

Загадки

Мию, мию без жалю,
мию там, де брудно,
Цю роботу я люблю,
хоч від неї худну. (Мило)

Я пухнастий, чистий,
для усіх корисний.
Мокрих витирати звик.
Називаюся ... (Рушник)

Хто завжди тільки правду каже,
який є, таким покаже,
без слів про все розкаже? (Дзеркало)

* * *

* Киця прокидається —
лапками вмивається.
Квітка прокидається —
росами вмивається.
Сонце прокидається —
хмаркою вмивається.
Ну а ми з сестричкою
вмиваємось водичкою.
Андрій М'ястківський

Казка про бруднулю

Ведмедик Их зовсім не любив митися. Одного разу мама ведмедиця каже синові: «Піди до струмочка, умийся». Ведмедик іде до струмка, маму слухається, але вмиватися не збирається. Сяде на березі, на воду дивиться, а додому такий самий брудний і повертається. Ведмедиця вже не знає, як сина навчити вмиватися. Вона його і сварила, і карала, і солодощі на обід не давала, та нічого не допомагало. Доки сама силоміць не виміє — нічого не виходить. І от одного разу перед сном ведмедиця сказала синові: «Якщо ти не будеш вмиватися, то заростеш мохом від бруду». Але навіть ці слова не налякали ведмедика. Влігся він у ліжко невмитий. А вночі Их побачив сон. Снилось йому, що його шубка, м'яка й густа, заросла зеленим мохом, та так заросла, що й не можна впізнати ведмедика. Перетворився він на зелене чудовисько.

Прийшов ведмедик до свого друга зайчика в гості, але той як побачив його, зляквся і давай тікати. Ведмедик гукнув йому навздогін: «Куди ти? Це я, твій друг, ведмедик Их!» Але зайчик почав бігти ще швидше. До кого з друзів ведмедик не підходив, ніхто не впізнавав його. Образився Их на друзів і пішов додому. Та навіть мама його не впізнала. Вона сказала: «Мій ведмедик у шовковистій шубці ходить».

Заплакав тоді ведмедик Их і прокинувся. Зіскочив зі свого ліжечка, взяв з полиці мило і побіг до струмка. Відтоді ведмедикові Иху не треба було нагадувати про вмивання.

Словничок: брудно — murdar; худну — aici, mă micșorez; корисний — folositor; пухнастий — pufoș; лапками вмивається — se spală cu lăbuțele; струмок — izvorăș; силоміць — cu de-a sila; заростеш мохом — te vei acoperi cu mușchi; чудовисько — monstru; навздогін — în urma lui; шовковиста шубка — blăniță mătăsoasă; прокинувся — s-a trezit; нагадувати — a aminti.

Уроки 58, 59. Що ми вдягаємо?

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв одягу та їх сполучень зі словами-ознаками за якістю, кольором, правильна вимова цих мовленнєвих конструкцій у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, складання діалогів, опису зовнішності (своїї, подруги/друга), для задоволення потреб у повсякденному житті. Відгадування загадок, відгадування предметів одягу за їх ознаками, складання загадок про одяг. Слухання вірша Тетяни Лисенко «На прогулянку хлоп'ятко», розповіді Бориса Вовка «Лінива Оленка», відповіді на запитання вчителя за їх змістом, розповідь за малюнками, театралізація. *Увага до вимови звуків і слів:* [x] — хустка — у хустці, капелюх; [t':] — плаття; [ц':] — одягається, роздягається; [n':] — вбрання.

Чистомовки

ЮХ-ЮХ-ЮХ — в мене модний капелюх.
УСТКА-УСТКА-УСТКА — в мамі нова хустка.
АТТЯ-АТТЯ-АТТЯ — а в Марини плаття.
ИНСИ-ИНСИ-ИНСИ — а у брата джинси.

Жовтий жук купив жилет,
Джемпер, джинси і жакет.

Загадки

1. Один вхід, три виходи. Думаєш, що вийшов, а насправді увійшов. (Кoftа)
2. Довге, тепле з хутряним коміром та рукавами. (Пальто)

3. Сиджу верхи, не знаю на кому. (*Шапка*)

4. П'ять пальців, як у людей, але пальці у неї без нігтів. (*Рукавичка*)

На прогулянку хлоп'ятко
одягнуло по порядку:
маечку і трусики,
сорочку і штанці,
шкарпетки, светра, шапочку
та курточку вкінці.

Тетяна Лисенко

Лінива Оленка

Прийшла вранці Оленка до школи.

— Чого ти не зачесана? — питає вчителька.

— Бабуня не встигла зачесати, — каже Оленка.

— А черевики чого брудні?

— Дідусь не почистив.

— А гудзика чого немає?

— То вже я винна, — сказала Оленка. — Забула нагадати мамі, щоб пришила.

Борис Вовк

Словничок: капелюх — pălărie; хутрянйй — de blană; по порядку — în ordine; зачесана — pieptănată; гудзик — nasture.

Урок 60. Український і румунський національний одяг

Мовленнєва компетентність. Засвоєння назв елементів українського та румунського національного одягу та їх сполучень зі словами-ознаками за якістю, кольором, правильна вимова цих мовленнєвих конструкцій у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, складання діалогів, опису зовнішності (своїї/свого, подруги/друга), для задоволення потреб у повсякденному житті. Слухання вірша Віри Кропивної «Вишиваночка-сорочка», Наталі Забіли «У нашої Оксаночки», заучування напам'ять, відповіді на запитання вчителя за їх змістом, добір слів-рим у вірші. *Увага до вимови звуків і слів:* [с'] — український, румунський, [ч] — сорочка, черевички; [ййй] — її; [т'] — костюм; [д'] — дітки, діткам, радість.

* Вишиваночка-сорочка

є для доні і синопка.

Її мама вишивала,

діткам радості бажала.

Віра Кропивна

У нашої Оксаночки

таке хороше вбраннячко:

шовкова спідничка,

білі черевички,

на голівці кучерявій

аж чотири стрічки.

Наталія Забіла

Гра «Додай слово»

Одягну український віночок,
затанцюю веселий ... (*таночок*).

Гарні хлопці стоять біля ганку,
а на них сорочки-... (*вишиванки*).

Я танцюю гопак залюбки,
адже в мене зручні ... (*чобітки*).

Вишиванку везу на гостинець:
пам'ятайте, що я — ... (*українець*).

Словничок: вишиваночка — cămașă națională; таночок — dansuleț; залюбки — cu plăcere; гопак — gorac (dans popular ucraïnesc); зручні — comodi; гостинець — cadou.

Урок 61. Українська народна гра «Галя по садочку ходила»

Мовленнєва компетентність. Слухання й розучування правил гри, слів учасників гри, використання їх в ігровій діяльності з однолітками та друзями. Гра. *Увага до вимови звуків і слів під час гри:* [с'] — український, румунський; [г] — Галя, згубила; [ййї] — її; [т'] — костюм; [н'] — серденько, біленька.

Гра «Галя по садочку ходила...»

Учитель посередині кімнати або майданчика ставить два стільці спинками один до одного. На одному стільчику квітка, це — «садок». Діти стоять по колу, одна дитина (Галя) з хусточкою в руках стоїть біля квітки. Діти починають рухатися по колу, взявшись за руки, і співають:

*Галя по садочку ходила,
Хусточку біленьку згубила,
Ходить по садочку, блукає,
Хусточку біленьку шукає.*

Галя ходить усередині кола біля квітки й на слово «згубила» залишає хустинку на стільці, біля квітки, а сама переходить на другий бік, до сидіння другого стільця, й удає, що шукає хустинку. Потім сідає на стілець і вдає, що плаче. Діти зупиняються, потім починають рухатися в протилежному напрямку і співають:

*Не журися, Галю-серденько,
Ми знайшли хустинку біленьку,
У садочку, біля малини,
Під зеленим листом тернини.*

Потім зупиняються, одна дитина, визначена вчителькою, підходить до стільця з квіткою, бере хустинку і промовляє:

*Ти, Галю, хустину не шукай,
Хто знайшов, відгадай!*

Якщо Галя, не оглядаючись, відгадає голос дитини, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Словничок: згубила — a pierdut; блукає — rătăcește; тернина — spini.

Уроки 62, 63. Що ми взуваємо?

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв взуття та їх сполучень зі словами-ознаками за якістю, кольором, правильна вимова їх у різних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, складання діалогів, опису зовнішності (своєї подруги / свого друга), для задоволення потреб у повсякденному житті. Промовляння чистомовок, відгадування загадок, відгадування взуття за його ознаками, складання загадок про взуття. Слухання вірша Тамари Коломієць «Чобітки», заучування його напам'ять, розповідання за малюнками, театралізація. *Увага до вимови звуків і слів:* [т'], [т'] — чують, ідуть, ведуть; [ч], [ч] — часто, черевички, чоботи, чорний.

Чистомовка

В чаплі чорні черевички,
Чапля чапа до водички.

Загадки

Влітку тепло, влітку гарно,
не сиджу я дома марно,
вже взуваю я на ніжки
дві веселі ... (*босоніжки*).

В них забив я перший гол,
в них я граю у футбол,
бо вони не для домівки,
називаються ... (*кросівки*).

Гарна сукня є в Марічки,
є блакитні довгі стрічки.
А до сукні є в Марічки
два чудові ... (*черевички*).

Щоб не мерзли взимку ніжки,
одягаю я панчішки.
А гуляти до ріки
я взуваю ... (*чобітки*).

Таїсія Цибульська

Дай відповіді на запитання:

Лялька Алла зібралася на прогулянку. Що ж їй узутти, щоб не замерзли ніжки? Підкажіть їй, дітки. (*Чобітки*)

Повернулася з прогулянки, зняла чобітки. Що їй узутти? (*Тапочки*) Настала весна, задзюрчали струмочки, багато води на вулиці. Що потрібно взути ляльці? (*Гумові чобітки*)

Надворі тепло, сухо. Що лялька взула? (*Черевички*)

* Чобітки

Цілий ранок наша Алла
черевички узувала,
а вони противляться —
в різні боки дивляться.
І простують несміливо:
лівий — вправо,
правий — вліво.

Тамара Коломієць

Словничок: чапа — leapa; чапа чапа до водички — ziorăing, leapa la apă; марно — fără treabă; забив гол — a da gol; панчішки — ciogărei; задзюрчали — au murmurat; противляться — se împotrivesc; несміливо — neîndrăzneț.

Уроки 64, 65. Мода і врода

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв одягу та взуття, а також їх сполучень зі словами-ознаками за якістю, кольором, вживання під час відповідей на запитання вчителя, розповідей за малюнками, складання діалогів, опису зовнішності (своєї подруги / свого друга) для задоволення потреб у повсякденному житті. Слухання вірша Яни Яковенко «На базарі жираф», розповідання за малюнками, інсценізація. *Увага до вимови звуків і слів:* [ф] — шарф; [н'] — чималенько, коротенькі; [ц'] — спиці, танцюю, [н'] — ніжки; [с'] — увесь.

На базарі жираф
Вибирав теплий шарф.
Переміряв чималенько —
Всі шарфи коротенькі.
Є великі,
Є маленькі,
Є широкі,
Є вузенькі,
Є блискучі, наче змії,
Та нема на довгу шию.
І, нарешті, в продавщиці
Він купив дві гострі спиці.
І тепер собі жираф
Дома в'яже довгий шарф.
Яна Яковенко

* * *

А у мене черевики
Самі чують, де музики,
Самі в коло ідуть,
Мої ніжки ведуть.
Черевики-танцюристи,
Чи дасте мені присісти?
Через вас, через вас
Я танцюю увесь час!

Словничок: переміряв — a măsurat; чималенько — o multîme de; присісти — să mă așez.

Уроки 66, 67. Дикі тварини

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв диких тварин, а також їх сполучень зі словами-ознаками, словами-діями, вживання їх у правильних граматичних формах під час відповідей на запитання вчителя, розповідей за малюнками, складання діалогів, описів тварин. Відгадування загадок, добір слів-ознак, загадування тварини за її ознаками. Слухання вірша Анатолія Камінчука «Їжачино-їжачок», спостереження за значенням слів «*кіт — кіт*», «*лис — лис*». *Увага до вимови звуків і слів:* [л] — [л'] — лис — ліс; [к] — [к'] — кит — кіт.

Дикі тварини

Ведмідь, лисиця, вовк, заєць, їжачок і білочка — це дикі тварини. Вони живуть у лісах, тому їх ще називають лісовими мешканцями. А ще є дикі тварини, які живуть тільки в теплих країнах. Це зебра, жирафа, лев, тигр, верблюд, слон, крокодил. Усіх диких тварин можна побачити в зоопарку.

Загадки

Червонясту шубку має,
по гілках вона стрибає.
Хоч мала на зріст,
та пухнастий має хвіст. (*Білочка*)

* * *

— Їжачино-їжачок,
Де купив ти голочок?
— Я у лісі побував,
Голочок собі придбав
Ще минулої весни
У колючої сосни!

Анатолій Камінчук

* Чистомовка

Чи то лис, чи то лис,
чи то кинь, чи то кинь,
чи то кит, чи то кит —
звуки плутати не слід.

Словничок: мешканці — locuitori; придбав — a dobândit; колюча сосна — pinul ghimpos.

Урок 68. Як вони живуть?

Мовленнєва компетентність. Використання слів-назв диких тварин у правильних граматичних формах у мовленнєвій діяльності — під час відповідей на запитання вчителя, розповідей за малюнками, складання діалогів, описів тварин. Відгадування загадок, добір слів-ознак, загадування тварини за її ознаками. Слухання віршів Н. Кир'ян «Ведмідь» та В. Волос «Лисенятко», відповіді на запитання за прослуханим, заучування напам'ять (за вибором). *Увага до вимови звуків і слів:* [ц'] — лисиця, [х] — хатка, ховаються; [ц'] — ховаються; [г] — лігво, барліг; [л'] — лігво, барліг.

Яка хатка у тварини?

Кожна з диких тварин має свою хатку. А називається вона по-різному. У ведмедя барліг, у лисиці — нора, у білочки — дупло, у вовка — лігво, а зайчик і їжачок ховаються в листі під кущем.

Ведмідь

Ведмідь заліг
У свій барліг,
Коли на землю
Випав сніг.
Коли ведмідь устане,
Тоді і сніг розтане.

Надія Кир'ян

Лисенятко

У лісочку лисенятко
Будувало собі хатку.
Нірку вирило глибоку,
Намостило листя збоку,
Зверху мохом притрусило
І травички наносило.
Дуже гарна вийшла хатка
У малого лисенятка!

В. Волос

Словничок: барліг — bârlóg, vizuină; вирило — a scormonit; намостило — a pus; притрусило — a scuturat; наносило — a adus.

Урок 69. Настала зима

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв, пов'язаних із зимою, зокрема й назв зимових місяців, їх сполучень зі словами-ознаками та словами-діями (*холодна/сніжна, прийшла/настала тощо*), правильна вимова їх у різних граматичних формах під час відповідей на запитання, складання найпростіших описів. Слухання «Казки про трьох зимових братів», відповіді на запитання за її змістом, розповідь за малюнками, розповідання казки рідним, друзям, лінгвістична гра. **Увага до вимови звуків і слів:** [н'] — сніг, справжній; [х] — на вікнах, художник; [ц':] — ховаються; [г] — сніг, гарні; [л'] — земля, малює, ліпити.

* Чистомовки

ЛО-ЛО-ЛО — снігом землю замело.

ЛЯ-ЛЯ-ЛЯ — стала білою земля.

ЛІ-ЛІ-ЛІ — ось замети чималі.

Казка про трьох зимових братів

Жили-були три зимові брати. Вони були дуже схожі один на одного, та все ж чимось і різнилися.

Старший брат — Грудень, — коли приходив, то холод приносив. Земля замерзала, а через ліси й поля йшли до нас морози. На річках й озерах з'являвся лід. Дерева поринали у глибокий сон. Землю цей брат вкривав білою ковдрою. А ще в народі кажуть, що цей брат рік кінчає, а зиму починає.

А ось другий брат — Січень — починав новий рік. Коли він приходив, то наставали сильні морози й під ногами скрипів сніг. Цей брат на вікнах малює дуже гарні візерунки, як справжній художник. Він любить ясну погоду і сніг, який виблискує на сонці.

Третій брат — Лютий — любить завірюхи, сильні й холодні вітри. Ночами він буває сердитим, і тоді на землю посилає тріскучий мороз і вітер, який аж завиває. А вдень, коли пригріває сонечко, він стає добрішим, тоді й сніг стає м'яким і вологим, і з нього можна ліпити снігову бабу.

Загадки

Рік завершити прибуде
у снігах старенький ... (*грудень*).

Снігом сіє в новий рік
бравий ... (*січень-січовик*).

Холоднющий і надутий
вслід за ним лютує ... (*лютий*).

Біле, біле покривало
по землі порозстеляла,
все укрила ним сама.
відгадайте: це — ... (*зима*).

Лід на річках, сніг на полях,
віхола гуляє, — коли це буває? (*Взимку*)

Січень

Вийшов січень у кожусі —
Білі брови, білі вуса.
Біла торба у руках,
Зорі світяться в очах.
Січень сипав із торбинки
Сніг на сосни і ялинки,
А з дерев на стежечки
Сніг трусили білочки.

Лідія Новикова

Словничок: різнилися — se deosebeau; дерева поринали — copacii îngropați; ковдрою — cu plapumă; візерунки — ornamente; виблискує — strălucește; заврюхи — furtună; тріскучий — arțig; завиває — suflă; вологим — umed; завершити — se termină; бравий — brav; сіє — seamănă; надутий — îngâmfat; лютує — se înrăiește; у кожусі — în cojos; торба — tolbă; зорі — stele; сипав — aici cernea; торбинки — punguțe; трусили — scuturau.

Уроки 70, 71. Зимові розваги

Мовленнєва компетентність. Засвоєння слів-назв зимових ігор і розваг, використання їх у правильних граматичних формах для відповідей на запитання вчителя, рідних і друзів, розповідей за малюнками, складання діалогів. Слухання віршів Наталі Забіли «З неба падають сніжинки», Оксани Сенатович «Падав сніг», Євгена Гуцала «Баба снігова», Грицька Бойка «На санчатах», відповіді на запитання за прослуханим, заучування напам'ять (за вибором).

Увага до вимови звуків і слів: [н'] — сніжинки; [х] — на усіх, дорослих, малих, на ковзанах; [г] — сніг, гарні.

З неба падають сніжинки
На дерева, на будинки,
На майдани, на садки,
На ялинки, на дубки.

Наталія Забіла

Гарні друзі є у мене —
Сани, лижі, ковзани.

Анатолій Костецький

Веселий сніг

Падав сніг, падав сніг —
Для усіх, усіх, усіх:
І дорослих, і малих,
І веселих, і сумних.

Оксана Сенатович

Гра «Підкажи слівце!»

Ліпити зі снігу ... (сніговика).
Кататися з гірки на ... (санках).
На ковзанці катаються на ... (ковзанах).
З'їхати на санках з ... (гірки).

По лижні кататися на ... (лижах).
Взимку будувати фортецю зі ... (снігу).
Мороз малює візерунок на ... (вікні).

Баба снігова

Ходить Баба снігова.
Біла в баби голова.
Брови в Баби — гіллячки,
Очі в Баби — вуглячки.
Ніс у Баби — це морквина,
Вуха — листя капустини.
Губи в Баби — це вугілля.
У кожусі Баба білім.
В Баби віник у руках
І рум'янці на щоках.
Баба віником махає,
Баба зиму замітає.
Замітає Баба сніг,
Що з небес летить до ніг.

Євген Гуцало

*** На санчатах**

Я лечу, лечу, лечу,
Накатаюсь досхочу.
Все униз, униз, униз
Мимо сосен і беріз.
Я веду, веду, веду
Саночки на поводу.
Бо з гори санки летять,
А на гору — не хотять...

Грицько Бойко

Словничок: гіллячки — crenguțe; вуглячки — cărbuneii; досхочу — cât îți pofteste inima; саночки на поводу — săniuțe cu frânghie.

Уроки 72, 73. Чекаємо на Святого Миколая

Мовленнєва компетентність. Слухання розповіді про День святого Миколая, впізнавання засвоєних раніше слів і словосполучень, відповіді на запитання вчителя за змістом розповіді, переказування за малюнками, складання діалогів. Слухання віршів Софії Майданської «Святий Миколай», Степана Жупанина «Святий добрий Миколай», відповіді на запитання за прослуханим, заучування напам'ять (за вибором), розповідання вивченого вірша рідним, друзям. *Увага до вимови звуків і слів:* [в'] — свято, святий; [н'] — слухняні, [с'] — сьогодні.

День святого Миколая

День святого Миколая — це свято для всіх дітей. За легендою, Святий Миколай приходив в усі будинки, де живуть діти. Кожна дитина отримує подарунок. Якщо ж вона не була слухняною, то може отримати від Святого Миколая різки.

Свої подарунки Святий Миколай кладе в черевички або під подушку. Тому вранці в усіх дітей відмінний настрій.

Тож сьогодні, як прийдете додому, разом із мамою чи татом напишіть листа до Святого Миколая. Якщо ви були слухняними, обов'язково отримаєте подарунки.

* Святий Миколай

Він ходить від хати до хати,
Питається мами і тата:
— Чи є у вас чемна дитина,
Дівчатко мале чи хлопчина?
Для кожного має в торбинці
Найкращі у світі гостинці.

Софія Майданська

Святий, добрий Миколай,
В нашу хату завітай,
Подарунки вночі дітям
Розкладай:
Юрі — в чобіток,
Наді — в фартушок,
А малому Іванкові — в піджачок.

Степан Жупанин

Словничок: за легендою — *după legendă*; різки — *vărguțe*; відмінний настрої — *dispoziție minunată*; чемна дитина — *copil ascultător*; завітай — *intră, vizitează-ne*; фартушок — *șorțuleț*.

Уроки 74, 75. Зустрічаємо Новий рік

Мовленнєва компетентність. Слухання-розуміння розповіді про Новий рік, відповіді на запитання вчителя за змістом розповіді, переказування за малюнками, складання діалогів. Загадування й відгадування загадок, опис ялинки, святково прибраної оселі. Використання засвоєної лексики в мовленнєвій діяльності під час повсякденного життя. Слухання віршів Максима Рильського «Ой, струнка ялинка в нас», Грицька Бойка «Ялинку ми прибрали», відповіді на запитання за прослуханим, заучування напам'ять (за вибором), розповідання вивченого вірша рідним, друзям. *Увага до вимови звуків і слів:* [в'] — відзначає; [т'] — мабуть, прикрашають [ц':] — закінчується, починається, готуються.

Новий рік

Новий рік, мабуть, одне із самих чудових й улюблених свят. До нього готуються заздалегідь: дбають про сюрпризи рідним і самі чекають подарунків. Новий рік — це свято, яке відзначає багато народів. За традицією, у кожній оселі прикрашають лісову красуню — ялинку. Новий рік настає, коли закінчується останній день року й починається перший день наступного року.

Загадка

Що за гостя в нас така:
І зелена, і струнка,
Сяє зірка угорі,
На гілочках — ліхтарі.
І ростуть на ній не шишки,
А гірлянди і горішки. (*Ялинка*)

Ой, струнка ялинка в нас.
Скільки сяє тут прикрас!
Ми зібралися юрбою
Разом з піснею новою.
Рік новий зустріти час.

Максим Рильський

* Ялинку ми прибрали,
Прикраси почіпляли.
Горять на ній яскраві
І райдужні вогні.
Усі ми в коло стали
І дружно заспівали:
— Вітаєм з Новим роком
І шлем усім привіт!

Грицько Бойко

Словничок: мабуть — *probabil*; улюблені — *îndrăgite*; заздалегідь — *din timp*; дбати — *a avea grijă*; сюрпризи — *surprize*; відзначити — *a remarca*; за традицією — *după tradiție*; оселя — *lăsaș*; лісова красуня — *zâna pădurii*.

Уроки 76, 77. Як святкують Різдво?

Мовленнєва компетентність. Слухання–розуміння розповіді про святкування Різдва, аудіозапису щедрівок і колядок, відповіді на запитання вчителя за змістом розповіді, розповідання за малюнками. Використання засвоєної лексики в мовленнєвій діяльності під час повсякденного життя. Слухання щедрівок і колядок, заучування напам'ять (за вибором), розповідання вивчених творів рідним, друзям, порівняння змісту щедрівок і колядок в румунського й українського народів.

Увага до вимови звуків і слів: [шч] — щедрик, щебетати; [л'] — колядка, колядувати; [с'] — покотились, народились.

* Щедрик

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка,
Стала собі щебетати,
Господаря викликати:
— Вийди, вийди, господарю,
Подивися на кошару,
Там овечки покотились,
А ягнички народились.

Колядка

Проспіваю я колядку
На весь голос, на всю хату:
— Коляд, коляд, коляди,
Колядую я один.
Коляд, коляд, колядочка,
Прокидайтесь, маляточка.
Прокидайтесь, годі спати,
Будем всі колядувати.

Леонід Куліш-Зіньків

* На синім небі

На синім небі
Зіронька стала,
По всій Україні
Звістку подала.
Що в Віфлеємі,
В стайні низенькій,
Дитя родилось —
Ісус маленький.
Маленький Ісусик не спить, не дримає,
Своїми руками усіх обіймає —
І нашу хатину, і нашу родину,
І всю Україну.
Христос ся рождає!

Марія Влад

Словничок: викликати — a chema; кошара — iesle; овечки — oițe; звістка — veste; стайня — grajd; обіймає — îmbrățișază.

Уроки 78,79. «Перед Свят-вечором» (Різдвяна казка)

Мовленнєва компетентність. Слухання-розуміння аудіозапису казки, відповіді на запитання вчителя за її змістом, розповідання за малюнками, театралізація, розповідання казки рідним, друзям.

Увага до вимови звуків і слів: [г] — Ангелик; [л'] — колядка, колядувати; [с'] — саяла; [дж] — народження.

Перед Свят-вечором

(Казка)

Надворі вже майже ніч. Швидко темніє перед різдвяною порою. Маленький Ангелик дуже втопився — цілісній день натирив найм'якшою ганчірочкою Першу Зірку. Вона має бути така чиста і блискуча, щоб кожна дитина на землі змогла її побачити, щоб промінь від неї був такий яскравий, як в ту ніч, коли народився Ісус. Тоді, більше двох тисяч років тому, Зірка сяяла так, що три східних мудреці змогли дійти до маленької кошари з Божим Дитям.

— Ну, що там, Маленький Ангелику, ти встиг, бо пора вже. Чуєш? — Підійшов до Ангелика дорослий Ангел.

Вже і Ангели, і люди почали співати коляди, скоро закінчиться служба і треба сідати до святої вечері.

— Так, так. Я дуже старався!

— Ти молодець. А тепер, нумо, доєднаймося до Ангельського хору, будемо колядкою та молитвою славити народження маленького Ісуса...

Маленький Ангелик за руку з дорослим Ангелом пішли небесною стежкою до інших, щоб сьогодні, у Святвечір, разом з усіма-усіма колядувати і радіти новій надії — Різдву Ісуса Христа.

— Синку, ти встиг? — підійшов татко до малого Тараса. Тарас цілісній день прикрашав дідуха, вішав на нього яблучка та горіхи, а ще вирізав справжнісіньку зірку, щоб можна було завтра колядувати.

— Так, я дуже старався!

— Ти молодець, а тепер ідемо до церкви, щоб разом з людьми та ангелами співати колядки і славити народження Ісуса.

Тато одягнув на Тараса теплу куртку, і засніженою стежкою за руку вони пішли до церкви, щоб разом з усіма-усіма колядувати й радіти новій надії — Різдву Ісуса Христа.

Маленький Ангелик разом з маленьким Тарасиком радісно співають різдвяних колядок.

«Христос народився!» — прошепотів Тарасик.

«Славимо його!» — так само пошепки відповів Ангелик.

За Юлією Смаль

Словничок: передріздвяна пора — *ajunul Crăciunului*; промінь — *rază*; найм'якша — *sea mai moale*; більше двох тисяч років тому — *cu două mii de ani în urmă*; східні мудреці — *înțeleptii din Orient*; нумо — *haideți*; славити — *să-l slăvim*; дідух — *decor ucrainean de Crăciun, un simbol al recoltei, bunăstării, bogăției, nemuririi strămoșilor*.

Урок 80. Що ми знаємо, вміємо, можемо

Мовленнєва компетентність. Використання засвоєної раніше лексики у створених учителем мовленнєвих ситуаціях: іграх, вікторинах, загадуванні загадок, промовлянні чистомовок, відгадуванні предмета за його ознаками, інсценізуванні, театралізації.

ДОБІРКА ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВИКОРИСТОВУВАТИ ЗАСВОЄНІ СЛОВА В МОВЛЕННІ

Складання діалогів

Учитель стає біля учнів, які будуть учасниками діалогу. Звертаючись до дітей, він промовляє зразок репліки. Наприклад:

— Сергію, скажи: «Я українець. Я живу в Україні» (Сергійко повторює: «Я українець. Я живу в Україні»).

— Максиме, а ти відповідай: «А я румун. Я живу в Україні» (Максим відповідає). Потім учасниками такого діалогу стають інші учні.

Розігрування мовленнєвих ситуацій

Створюється ситуація гри. Учитель підходить до одного з учнів і пропонує:

— Маринко, поклич Аурела погратися. Скажи йому: «Ауреле, пограйся зі мною, будь ласка».

— Ауреле, скажи Марині: «Так, я пограюся з тобою».

Або:

— Марино, попроси в Аурела ляльку, скажи: «Ауреле, дай мені, будь ласка, ляльку».

— Ауреле, дай Марині ляльку і скажи: «Прошу, візьми ляльку».

Хто є, а кого немає?

Перед дітьми виходять кілька учнів. Учитель запитує:

— Хто перед нами? (*Діти називають кожного з учнів*).

Потім один із учнів виходить з класу, а вчитель пропонує назвати, хто є, а кого немає. Наприклад:

— Тетянка, Давид, Міхаела є, а Октавіана немає.

Учні повторюють. Потім з класу виходить інша дитина і вчитель запитує:

— А зараз хто є, а кого немає?

Що є, чого немає? (День і ніч)

На дошці розміщені предметні малюнки. Школярі називають, що зображено на малюнках. На команду «Ніч» діти закривають очі, а вчитель за цей час забирає один-два малюнки. На команду «День» діти відкривають очі й говорять, чого немає. У ході цієї гри діти вчаться вживати слова-назви в родовому відмінку. Так, до прикладу, тема «Фрукти»: є яблуко, груша, слива, персик — немає яблука, груші, сливи, персика.

Підстановча вправа «Хто з ким познайомився»

Учитель звертається до школярів:

— А зараз розповімо про те, з ким ми познайомились. Я познайомилася із Сергієм, Каталіною,... (називає імена кількох дітей), а з ким познайомилися ви? (За цією схемою учні підставляють імена всіх дітей класу).

Такі вправи проводяться для того, щоб навчити учнів змінювати слова за зразком. Їх можна також використовувати та під час опрацювання інших тем.

Перекладач

Учитель називає слова або словосполучення румунською мовою, а школярі перекладають їх українською. Наприклад, до теми «Я щаслива дитина, бо у мене є родина» для такої гри можна запропонувати такі словосполучення:

eu cu mama — я з мамою
eu cu tata — я з татом
fratele meu — мій брат
bunica mea — моя бабуся
bunelul meu — мій дідусь

Для проведення гри можна використати м'яку іграшку й кидати її дитині, яка бажає дати відповідь.

Озвуч малюнок

Учням пропонуються сюжетні малюнки відповідно до теми уроку. Типи завдань школярам:

- склади розповідь за малюнком;
- постав сусідові запитання за малюнком;
- розіграйте діалоги;
- інсценізуйте зображене.

Установи послідовність

Учитель на дошці розвішує ілюстрації до казки (сюжетного вірша), але в неправильній послідовності. Завдання учням — розставити малюнки за сюжетом твору й переказати за ними твір.

Так чи ні

Учитель пропонує учням твердження. Якщо воно відповідає дійсності, школярі плескають в долоні. Якщо ні — називають правильний варіант. Наприклад:

Стілець на столі. (Ні, стілець біля столу.)
Вазон на підвіконнику. (Так.)
Книжки під столом. (Ні, книжки на столі.)
Комп'ютер на столі. (Так.)

Хто що робить?

Учень виходить із класу. У цей час учитель доручає одним школярам читати, іншим — писати, ще іншим — малювати. Учень, який виходив з класу, повертається й розповідає, хто що робить.

Торбинка-цікавинка

Групі учнів готується торбинка з різною кількістю предметів або малюнків, залежно від теми. Учні називають предмети, які є в торбинці, скільки їх є тощо.

У магазині

Відповідно до теми імітується магазин (навчального приладдя, овочів, одягу, взуттєвий тощо). Один учень виконує роль продавця, інші — покупці. Покупець повторює за вчителем: «Доброго дня, дайте мені, будь ласка,... (3 гумки, 7 зошитів тощо)». Продавець відповідає: «Будь ласка, візьміть». Покупець: «Дякую».

Склади малюнок й озвуч його

Учням пропонується скласти малюнок із розрізаних частин і виконати за ним завдання:

- розповісти, що на ньому зображено;
- поставити сусідові / сусідці запитання за малюнком;
- скласти діалоги.

Зразок розповіді вчителя за малюнком

(тема «Коли всі вдома»)

На малюнку ми бачимо родину вдома. Старший брат виконує домашнє завдання. Йому допомагає тато. Мама бере з полицки книгу. Вона хоче читати.

На дивані бабуся з онуком. Він просить бабуся: «Бабусю, прочитай мені, будь ласка, казку». Бабуся відповідає: «Добре, онучку». Внучка підходить до дідуса й каже: «Дідусю, пограємо в лото?» — «Добре, — відповідає дідусь, — сідай, пограємо».

Уся родина відпочиває.

МАТЕРІАЛИ З МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ, ЩО МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ НА УРОКАХ

До уроків 33, 34. Прослуховування української народної казки «Ріпка»
<https://www.youtube.com/watch?v=A1uKf6299-c>

До уроку 47. Перегляд мультфільму, створеного за мотивами української пісні-гри «Ходить гарбуз по городу»
<https://www.youtube.com/watch?v=QLNRbUsVHAM>

До уроків 54, 55. Прослуховування казки «Пригоди Піноккіо»
http://minimelody.com.ua/mp3/audiobooks/prygody_pinokkio/03_dzhepetto_robty_lyalky_i_nazyvaye_yiyi_pinokkio.mp3

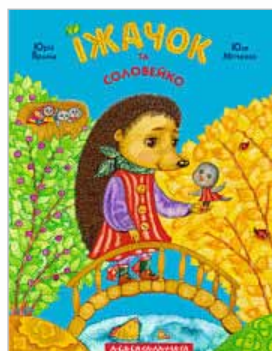
До уроку 61. Прослуховування української народної гри «Галя по садочку ходила»
<https://www.youtube.com/watch?v=qSts3bUtN8E>

До уроків 76, 77. Прослуховування колядок та щедрівок
<https://www.youtube.com/watch?v=ZZEMvVcf5-Q>

НАША КНИЖКОВА ПОЛИЧКА

Прочитайте дітям!

Платон Воронько. «Облітав журавель»
Сашко Дерманський. «Крамничка тітоньки Мальви»
Наталя Забіла. «Ясоччина книжка»
Анатолій Камінчук. «Дятлик школу відкриває»
Ліна Костенко. «Бузиновий цар»
Дмитро Павличко. «Де найкраще місце на землі?»
Анатолій Костецький. «Вірш-райдуга»
Марійка Підгірянка. «Котик»
Юрій Ярмиш. «Їжачок та Соловейко»

ЗМІСТ

1, 2. Наша Батьківщина — Україна	4
3, 4. Хочу знати українську мову	6
5, 6. Хто я? Хто ми?	10
7, 8. Хто з ким знайомиться?	12
9, 10. Ми стали школярами	14
11, 12. Що в класі? Хто в класі?	16
13, 14. Що ми робимо на уроці?	18
15, 16. Що нам потрібно на уроці?	20
17, 18. На перерві	22
19. Українська дитяча гра «Гуси, гуси, додому!»	24
20. Українська дитяча гра «Панас»	25
21, 22. Я щаслива дитина, бо у мене є родина	26
23, 24. У країні Ввічливості	28
25. Ми слова чарівні знаєм і в розмові їх вживаєм	30
26. Коли всі вдома	31
27, 28. Ми граємося	32
29, 30. Ми дружимо	34
31, 32. «Пішла киця по водицю»	36
33, 34. Українська народна казка «Ріпка»	38
35, 36. Рахуємо	40
37, 38. Називаємо кольори	42
39, 40. Прийшла золота осінь	44
41, 42. Які фрукти я люблю?	46
43, 44. Осінь овочі дарує	48
45. Художники	50
46. Осінні місяці	51
47. Українська пісня-гра «Ходить гарбуз по городу»	52
48, 49. Якими бувають люди?	54
50. Я — людина	56
51. П'ять пальців — п'ять тримальців	57
52, 53. Пригоди Піноккіо (За казкою Карло Коллоді)	58
54. Оленчина лікарня	60
55. Пеппа і фея (Казка)	61
56, 57. Будемо чистенькі, будем чепурненькі	62
58, 59. Що ми вдягаємо?	64
60. Український і румунський національний одяг	66
61. Українська народна гра «Галя по садочку ходила»	67
62, 63. Що ми взуваємо?	68
64, 65. Moda і врода	70
66, 67. Дикі тварини	72
68. Як вони живуть?	74
69. Настала зима	75
70, 71. Зимові розваги	76
72, 73. Чекаємо на Святого Миколая	78
74, 75. Зустрічаємо Новий рік	80
76, 77. Як святкують Різдво?	82
78, 79. Перед Свят-вечором (Різдвяна казка)	84
80. Що ми знаємо, вміємо, можемо	86
На допомогу вчителіві	88

Палій Н. Т.

П14 Українська мова : підруч. для 1 кл. закладів загальної середньої освіти з навч. румунською мовою (у 2-х частинах, з аудіосупроводом) : Частина 1, з аудіосупроводом / Н. Т. Палій, М. М. Одинак, М. Л. Істратій. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018. — 128 с. : іл.

ISBN 978-617-7485-89-5.

УДК 811.161.2*кл1(075.2)

Навчальне видання

ПАЛІЙ Наталія Теодорівна
ОДИНАК Марія Маноліївна
ІСТРАТІЙ Маргарита Лук'янівна

УКРАЇНЬСЬКА МОВА

**Підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти
з навчанням румунською мовою**

(у 2-х частинах, з аудіосупроводом)

Частина 1, з аудіосупроводом (<https://lib.imzo.gov.ua>)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Головний редактор *І. В. Красуцька*
Редактори *І. В. Красуцька, С. В. Корбут*
Головний художник *І. П. Медведовська*
Технічний редактор *Е. А. Авраменко*
Коректор *С. В. Войтенко*

Малюнки художників Ольги Шингур, Олени Харченко, Тетяни Семенової, Світлани Сиви.
Ілюстрації з вільних джерел Інтернет (с. 16, 33).

На с. 16 — фотографії пілотних класів Нової української школи.

Аудіосупровід підручника здійснено фахівцями Українського радіо.

Формат 70×100 ¹/₁₆. Ум. друк. арк. 10,368 + 0,324 форзац.

Обл.-вид. арк. 10,00.

Зам. №

Тираж 2600 пр.

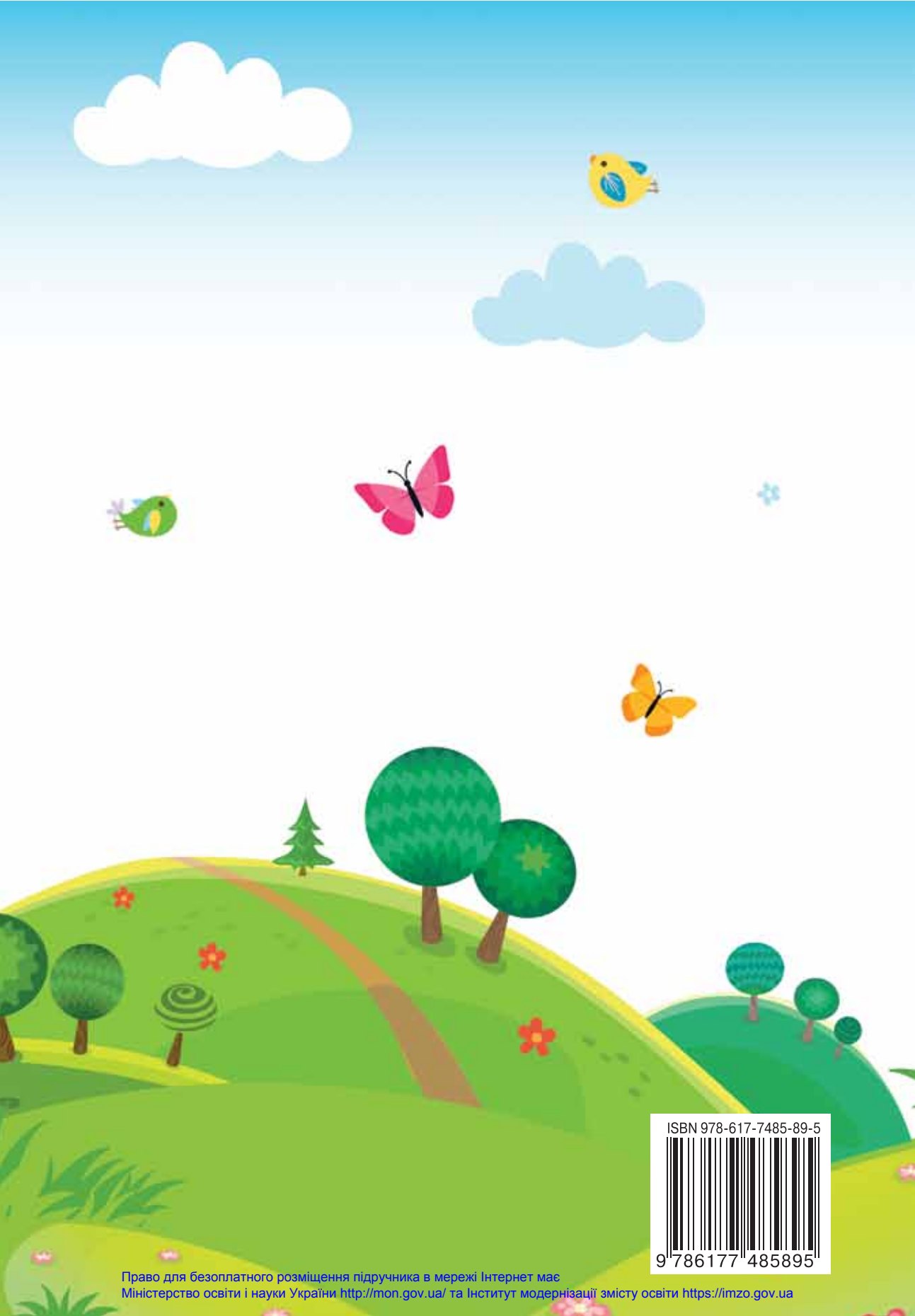
ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»

Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: 03061, м. Київ, вул. Миколи Шепелева, 2
www.orioncentr.com.ua

Віддруковано: ТОВ «МОНОЛІТ-ДРУК» вул. Новокостянтинівська, 2А, м. Київ, 04080
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6043 від 27.02.2018 р.

ISBN 978-617-7485-89-5

9 786177 485895